

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Karácsony vigasztalása.

Számlálhatatlan százezrek ajkáról hangzik fel Karácsony reggelén az ének: „A nemes Bellehemnek városában, Gyermek született szüztől e világra, Örömet hozott Ádám árváira, Maradékira...” Lelkünknek szárnyakat kölcsönöz az emlékezés e drága dallam elmondásakor. Visszaszállunk a kél-ezeréves multba s látjuk újra a mennyei seregek sokaságát a bellehemi mezőkön. Látjuk a vigyázó pásztorokat. Látjuk Józsefet és Máriát a népszámlálás forgatagában, — ott a bellehemi istállóban.

Koldustanyán, az elgondolható legnagyobb szegénységben született meg a világ Megváltója Karácsony ünnepén s éppen azútal hozott örömet Ádám árváira, a bűn örököseire, mert oly nagy mélységbe szállt, hogy Óhózzá a legnagyobb bűnös és a legnyomorultabb szegény is eljuthat.

E szent napon, báresak mi is együtt örvendezhetnénk Bellehem pásztoraival s Napkelet fejedelmi bölcséivel. Báresak mienk lehetne fenntartás nélkül az egyszerű szívek boldog öröme.

Sajnos, a mi örömünk manapság nagyon különbözik amaz első Karácsony szent örömetől... A mi örömré vágyásunkat oly keservesen befolyásolja az a sok gond és nyomorúság, mely a mi bűneink miatt vállunkat terheli, — mely e világ ábrázatát úgy eltorzítja, a lelkeket úgy elfásítja.

Bizony súlyos keresztet hordozunk Karácsony ünnepén is.

De ezek a keresztet nincsenek vállainkhoz növe, úgyhogy le ne tethetők kevés időre. Sőt irgalmas Istenünk egyenesen int és hívogat: jertek megjáradoztok s megterheltek, a ti számotokra egyenesen pihenőhelyül rendeltem a bellehemi jászolbölcsöt.

Testvérek, Karácsony ünnepén ne lakargassuk kereszt-hordozásunkat. Kivált Istenünk előtt ne... Aki be nem ismeri, hogy keresztet visel és a kereszt-hordozásért önmaga is jelelős és adós Istenével szemben: az az ember nem szerelte meg annak előfeltételét, hogy a világ született Megváltója az ő bűneinek is megváltója legyen s levegye mindörökre az ő vállairól a keresztet.

Ne féljünk Karácsonykor a bűnbánattól, hogy részünk lehessen Karácsony igaz örömeiben. Karácsonyi hangulat, karácsonyi külsőség minket ki nem elégíthet. Nekünk Karácsony vigasztalására van szükségünk! Ez a vigasz pedig csak akkor lesz osztályrészünk, ha tudunk örülni annak az új életnek, amely a szent éjszakában nekünk adatott; — de ugyanakkor örvendezhetünk a mi egyéni, újjászületett életünknek is, mely kiinduló pontja lesz a család, a társadalom, nemzet és egyház élete újjászületésének is.

Zendüljön ajkunkon a régi ének: „Orvosa lelki betegségünknek! Nyulj hozzánk, készíts irt sebünknek! Bűnben holtaknak hozz új életet! Melyre a mi lelkünk teremtetett!”...

Uray Sándor.

4000
2600
1400
1000

Dr. Szentpéteri Kun Béla jubileuma.

Amint erről lapunk múlt havi számában megemlékeztünk, Dr. Szentpéteri Kun Béla egyetemi tanár negyvenéves főiskolai és egyetemi tanári jubileumát a múlt hó 15-én ünnepelte a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem.

Sok beszéd hangzott el. Szeretnénk közölni valamennyit, hiszen mind a „mi Kun Bélánkról“ szöveg; azonban lapunk terjedelme ezt nem engedi meg. Két beszédet mégis közlünk. Az elsőt Püspök urunk mondotta, a másodikat Dr. Révész Imre hittudományi dékán.

I.

Méltóságos Professzor Úr!

A tiszteletadásnak abból az általános ünneppévalásából, mely ma Méltóságodat az elismerő tiszteletnek, az osztatlan szeretetnek és méltányló nagyra-beesülésnek fehér szárnyaival körülrepdesi, természetes és érthető részt kér a református egyház is.

Amennyiben igaz, márpedig teljes mértékben igaz, hogy minden élet annyit ér, amennyit a köznek használni tud, akkor a Méltóságod élete a magyar közélet számára szinte megbeesülhetetlen drága érték, mert az a 40 esztendő professzori működés, melynek határmegyéjéhez Méltóságod eljutott, óriási méretű tudományos felkészültségben, tiszta, egyenes, jellemes, puritán életben és fáradhatatlan állandó munkában egy olyan életértéket keretez, amely a tudásának és egyéniségének súlyát fenntartás nélkül adta a közélet önzetlen szolgálatába.

Ennek a szolgálatnak — én mindenestre úgy érzem — a legértékesebb és legbeesesebb része éppen a református egyháznak jutott. Annak az egyháznak, melynek áldozatos szerelmét Méltóságod szívébe az egyszerű falusi parókia fehér falai között egy fennkölt gondolkozású Édesapa emelkedett szellemű tanításai és áldott jószágú Édesanya imádságos lelke csöpögtették bele, olyan monumentális elhatározással, amelynek eredménye nem is lehetett más, mint az, hogy Méltóságod széleskörű egyházi közéleti nagy munkássága református egyházunk legutolsó négy évtizedes történelmét jellegzetesen karakterizálta.

Országos Zsinatunk törvényalkotásai, egyetemes konventi legfelsőbbfokú adminisztrációink, egyházkerületünk egész igazgatása, bírósági szerveink ítélkező munkája, pénzügyi, tanügyi, jogügyi és köz-igazgatási életünk egész szervezete minden időkre maradandóan fogja hirdetni Méltóságod óriásméretű és még óriásabb értékű munkásságát.

Vegye azért kedvesen, ha most szerény, de melegszívű tolmácsa lehetek a református Országos Zsinat, az Egyetemes Konvent, a Tiszántúli Református Egyházkerület szeretetteljes üdvözlésének és bensőséges szeretsekívánatainak, melynek kapcsán személy szerint is kérem Méltóságodra az áldásban gazdag Isten megszentelő kegyelmét.

II.

Méltóságos Professzor úr, mélyen tisztelt Barátunk!

Egyetemünk református hittudományi kara nevében üdvözöllek. Ez a kar, jogelődjével, a debreceni

Kollégium theologiai akadémiai tanszakával együtt 33 év óta mondhat Téged a magáénak, ha nem is külső forma szerint, de annál inkább igaz lélek szerint. Egy emberöltő óta vagy egyházjog tanítója a Debrecenből kikerülő magyar református lelkipásztoroknak. Nagyon sokat lehetne beszélni arról, hogy ez idő alatt nekik is és nekünk theologiai tanártársaidnak is, mennyire hálás és hódoló tiszteletünk tárgyává lettél, mennyire a szívünkhöz és szívükhöz forrtál. De sok beszéddel, úgy érzem, nemcsak Téged bántanánk meg, hanem mindnyájunk ünnepi érzelmeinek mélységét és áhítatát is. Engedd meg azért, hogy most Neked csak annyit mondjunk — együtt mondják ezt rég porladó és most is dobogó szívek, jelenlévők és távollévők, köztük a mi kedves agg emeritált kartársaink —: az Isten áldjon meg és tartson meg Téged!

Engedd meg azt is, hogy azt a néhány szót, amelyeket még mondandó vagyok ez alkalomból, ne Hozzád intézzem, hanem — úgy, mintha Te jelen sem volnál — az itt jelenlévő díszes közönséghez, különösen pedig a theologus ifjúsághoz.

Annak a férfúnak, akit ma ünneplő tiszteletünk és szeretetünk körülvesz, negyvenéves tanári munkálkodását hadd summázzam ekképpen: *a tanítása élet volt és az élete tanítás volt.*

Az egyházjog tudománya azért különösen nehéz tudomány, mert két aspectusa van, amint a neve is mutatja: egyfelől jogi, másfelől theologiai arculata. Ebből csak felületes lelkek következtethetik azt, hogy tehát az egyházjogtudomány műveléséhez elég, ha valaki *jelig* jogász és *jelig* theologus. A dolog mélyére nézve, épp az adja különös nehézségét e tudomány művelésének, hogy eszményi magaslaton *egész* jogász és *egész* theologus kell hozzá. Ezt a magaslatot az egyházjogtudomány egész történetében nagyon kevesen érték el a reformáció előtt és után. Én, aki Kun Béla előtt a padban sohasem ültem, de azért hűséges és hálás tanítványának vallom magamat, mert a tudományát igyekeztem nagyon jól megtanulni, bizonyosságot tehetek arról, hogy Kun Béla e kevesek közül való. Arról nem én vagyok illetékes, legalább is *ill.* szólni, hogy Ő milyen kiváló jogász. De azt szabad elmondanom, hogy őt valódi theologusnak is tartom. Nemesak ama, sok igazságot tartalmazó régi mondás szerint „*Pectus est quod theologum facit*“ — pedig erről magáról is sokat beszélhetnék. Hanem valódi theologusnak tartom őt még sokkal inkább abban a mélyebb értelemben, hogy ő az Egyház lelkébe, Istennek élő, írott és prédikált Igéjébe hosszú és áldott tanítói munkássága során egyre jobban beleyökerezett és egyre hívebb bizonyosságlévőjévé lett Annak, aki az egyháznak, tehát az egyházjognak is Ura: a Jézus Krisztusnak, akinek teste az egyház és akinek testén — ezen a földön — emberalkotta, de tiszta, fényes és drágaművű páncél az egyházjog. Ezért vallom én, hogy a Kun Béla *tanítása élet volt*: mert élő tudománnyá csak az teszi az egyházjogot, ami az egyháznak is életet ad: az élő Krisztusról való bizonyágtétel.

De az élete is tanítás volt s ezt a tanítást most két tételben olvasom le ennek a nyolevnan szemeszter-

nek a történetéből: *szolgálni az egyházat odaadó hűség-
gel, palást nélkül is — és: szeretni az egyházat mélyen
és gyöngéden, frázis nélkül is.*

A magyar református egyháznak — jól jegyez-
zék meg theologus tanítványaink! — a létsorsa
függ attól, hogy legyenek olyan szolgálói, akik ugyan-
olyan égő buzgósággal és teljes felelősségérzettel
szentelik magukat egy életen át a szolgálatára, mint
hogyha kívülről is viselnék azt a palástot, amelyet
csak belül viselnek. Mindnyájatoknak szüntelen kell
imádkoznotok azért, hogy az Úr valamikor tenektek
is adjon a gyülekezetben, vagy az egyházi élet tágabb
mezőin olyan palásttalan munkatársakat, aminő ez a
férfiú, s hogy valamikor majd a ti parókiátokról, a
ti gyermeketekként is vegye eredetét egy olyan,
nem-lelkész voltában is igazi „Verbi Divini Minister”,
aminő a monostorpályi öreg parókiáról eredt.

Kun Béla azért tudta így szolgálni az egyházat,
mert nagyon mélyen és nagyon gyöngéden szerette
és szereti az egyházat. Ez a mély és gyöngéd szeretet
kizárt nála minden frázist és ez a másik nagy tanítása
az életének, ez is elsősorban éppen theologusok
számára. Minékünk, beszélni hivatott és kötelezett
lelképásztoroknak, egy különösen nagy és állandó
kísértésünk éppen a frázis. Ellenben olyan embert,

aki valaha a Kun Béla szájából egyetlenegy frázist
hallott volna, lámpással sem lehetne találni. Ő a
frázistól annyira iszonyodik, hogy, ha mély és
gyöngéd egyházszeretete erőt vesz érzelmein, akkor
is inkább az élc és az ironia maszkja alá rejti azokat,
semhogy valami olyat találjon mondani, ami csak
távairól is frázishoz hasonlít. Ezért őt sokan félre-
értették, ma is félreértik. Dehát Arany Jánost is
félreértették „A Nagyidai Cigányok”-ért, holott
abban ugyanazt a lelkiállapotot juttatja kifejezésre,
amely Kun Bélát jellemzi, amidőn a frázis elkerülése
végett élcel és ironizál:

Halálra mennék érted, ha kívánnál;
Engem esz a lúg, ha fejed mosom.
Rothadjon a nyelv, mely téged profánál,
Édes enyim, szentem, magasztosom!

Theologusok és nem-theologusok: tanítson meg
bennünket a Kun Béla élete arra, miként kell sze-
retni frázis nélkül a mi Édesünket, Szentünket és
Magasztosunkat: a Krisztus földi egyházát!

*

Szeretett barátunk: legyen a tanításod még
nagyon sokáig élet és életed még nagyon sokáig
tanítás!
R. I.

A felekezeti tanítók adózása.

E lap folyó évi 11. számában a lelkészek adó-
zásával kapcsolatban mutattam rá néhány gyakorlati
szempontra s örömmel állapítom meg, hogy írásom
időszerű volt. Nemesak azért, mert a m. kir. Köz-
igazgatási Biróságnak 9632—1937. P. szám alatt
kelt s e lap ugyanazon számában egyidejűleg nyilván-
osságra hozott ítélete (11. szám 251. lap) vég-
érvényesen igazolta álláspontomat, de azért is,
mert azóta mintegy nyolc lelkésztársam keresett
fel soraival, kérdéseivel s kért arra, hogy ezt a
manapság égetően fontos kérdést a legapróbb rész-
letekig igyekezzünk feltárni. Részben e kéréseknek
is eleget teszek most, amikor a felekezeti tanítók,
kántorok adózásával kapcsolatban említek fel néhány
olyan pontot, ahol a belhivatalnokok és az egyház
érdekei találkoznak, divatos nyelven szólva: sűröl-
ják egymást.

Jövedelemadó szempontjából az egyházi java-
dalommal bíró tisztviselők különleges elbírálás alá
tartoznak. Minden magyar állampolgár köteles jöve-
delemadót fizetni, ha évi jövedelme az 1000 pengőt
meghaladja, kivéve az egyházi szolgálatban álló
tisztviselőket, kik e címen nem adóztathatók meg,
ha szolgálati illetményeik és ellátásaik évi összege
a 3600 pengőt nem haladja meg (50,000—1927. P. M.
rend. 5. §).

A református tanítók és kántorok nem tartoz-
nak alkalmazottak kereseti adóját fizetni az általuk
használt egyházi földjavadalom után még abban az
esetben sem, ha a haszonélvezett földek földadóját
az egyházközség fizeti. Ugyanez áll — amint már
említettem — a lelkészekre is (9632—1937. K. B.
ítélet).

Köztudomású, hogy állandóan mentesek a ház-
adó alól az istentisztelekre szánt épületek, az egyházi

hivatalos helyiségek s a lelképásztorok lakásai, ha ez
utóbbiért a lelkész nem fizet haszonbért és tényleg
benne is lakik (20,000—1927. P. M. rend. 2. §).
A bérbeadott lelkészlakások után — bárki legyen
is a bérlő — házadó fizetendő. A házadómentesség-
nek ez a kedvezménye kiterjed felekezeti iskoláinkra
is (200—1927. P. M. 2. §), de nem vonatkozik a
tanítói és kántori lakásokra (240—1926. P.). A tani-
tói, vagy kántori lakás után még akkor is tartozik
házádot fizetni az egyházközség, ha ez a lakás az
iskolaépületben van s azzal szervesen összefügg.
Ismétlem: az egyház és nem a kántor, vagy a tanító.

Községi pótdadót sem a lelképásztor, sem a tanító
nem fizet az után a javadalom után, amit az egyház-
községtől, mint fizetést, vagy illetményt élvez (1886.
évi XXII. tc. 138. §). Az egyenesadók után — föld,
ház és kereseti adó — kivethető pótdadó mentessége
azonban nem illeti meg az egyházat. Egyházaink
anyagi érdeke szempontjából rendkívül fontos ennek
a körülménynek állandó szemelőtt tartása, különös
figyelemmel a földadó kivétele körül mutatkozó,
sokszor szabálytalan s így egyházainkra nézve
hátrányos eljárásokra, ami nyilván kitetszik az
alábbiakból.

A belhivatalnokok használatában álló egyházi,
javadalmi földek földadóját, ami a kataszteri tiszta-
jövedelem pengő értékben számított 23·2%-a, a
10,000—1927. P. M. rendelet 6. §-a mindig az egyházi
javadalmasokra kell kivetni még akkor is, ha az
általuk használt földek adójának fizetésére — díj-
levél szerint — az egyházközség köteles. Azt, hogy
a belhivatalnoki földek földadóját az egyház fizeti:
a pénzügyi kormányzat figyelmen kívül hagyja s
egyszerűen az egyház és tisztviselője között fenn-
álló magánjellegű megállapodásnak tekinti.

4000
26.5

A pénzügyi hatóságoknak ezt az eljárását a múltban sokan sérelmezték, az egyházi adóhátralékok behajtásával kapcsolatban foganatosított s így a behivatalnokokat is érintő intézkedések miatt. Ezt a panaszt magáévé tette az Egyetemes Konvent is, amikor 1935. évi 269. sz. a. kell határozatával egyenesen felhívja a hasznélvező behivatalnokokat, hogy ha az adókiadó hatóság a javadalmi föld adóját s annak járulékait rájuk vetné ki, forduljanak jogorvoslatért a közigazgatási bírósághoz. Látszólag van is alapja ennek a sérelemnek és tiltakozásnak ott, hol a földek adóját az egyház fizeti, de kérdés: vajjon nem fizet-e rá az egyház pénztára erre a jogorvoslatra akkor, ha az a kívánt eredménnyel jár, vagy mondjuk: a helybeli jegyző szivességből, tehát jogorvoslat nélkül is, az egyház terhén mutatja ki a behivatalnokok használatában álló összes földek adóját, mert hát azt úgyis az egyház fizeti?!

Ráfizet erre az egyház, mert törvény szerint rá kell fizetnie. Az 1886. évi XXII. tc. 138. §-a csak a tanítót és lelkészt mentesíti a községi pótdadó fizetése alól, ellenben az egyházközséget nem. Ha tehát a szabályszerűen lelkészre és tanítóra kivetendő földadót, mint egyenesadót, a kiadó hatóság az egyház nevére és terhére írja elő és írja át, ezzel

lényegesen megnöveli annak egyenesadó alapját s ezzel együtt az egyházközség által arányosan fizetendő pótdadót is. Míg ha a javadalmi földek adója hasznélvezők nevére áll, valóságban az egyház teljesítvén a fizetést, ez után nem vehető ki pótdadó sem az egyház, sem a behivatalnok terhére. Ez egészen természetes. Ha az egyházi tisztviselő a hasznélvezett ingatlanból származó jövedelem után nem köteles kereseti adót fizetni még akkor sem, ha az ingatlan adóját az egyház fizeti, épügy nem köteles ugyanazon hasznélvezett ingatlan után pótdadót sem fizetni, „mert a földadó fizetésének a szolgáltatadó egyházközség részéről való elvállalása csak magánjellegű megállapodásnak tekinthető” (lásd D. Pr. Lap 11. sz. 252. lap).

Ha mégis megtörténne az, hogy a behivatalnok használatában álló földek földadója után a hatóság pótdadót vetne ki, ez a szabálytalan eljárás se nem magyarázható, se nem menthető semmivel. Ilyen esetben jogorvoslatot keresni felette indokolt s az eredmény egy percig sem lehet kétséges. Ez valóban sérelem.

Kelemen Gyula,
esper. s.

Esküvői bizonyítvány.

A falu végén él nálunk Jámbor Mihály; istenfélő, becsületes ember.

Nem politizál, nem tartozik sem a kormány-párthoz, sem az ellenzékhez.

Iskolába alig járt egy-két héti.

A betűvetést jobbjára Amerikában tanulta meg, amikor valami rézöntőgyárba járt dolgozni az ottani magyarokkal.

Vagyonát is ott szerezte.

Vett itthon egy házacskát s pár köblös földet. S most itthon elégedél feleségével és két gyermekével.

Vasárnaponként eljár a templomba. Rendesen az utolsó padba ül, ahová nem igen szeret telepedni senki sem. Óvatos ember. Vigyáz, hogy az első keresése miatt szóváltása ne legyen valamelyik esillagokba néző atyafival.

Szemeiből valami csodálatosan naív bölesesség és emberszeretet sugárzik ki.

Ilyen tekintetű embereket rendesen a halandók azon táborában szoktam találni, akik Isten után egyedül a saját kezük munkájával jutottak az életben bizonyos anyagi javakhoz.

Reámnézve valóságos passzió, amikor néhanapján Jámbor Mihály uram portájára kell belépnem.

Rendesen elém jön. S néz, kutat szemeim között, hogy mit szólok tehenéhez, bocikájához, amelyeket ő nevelt; a csutkakóró-kúphoz, amit ő rakott össze a saját kezeivel.

Jámbor állatok ezek, kedves bácsikám, mert hát a gazdájuk is jámbor — mondogatom előtte sokszor, jószágait nézegetve.

Hát magam neveltem — válaszolhatja szaporán. Itt, tetszik tudni, minden az én kezem terem-

tése. — Magam készítem a jármot, a gereblyét, a kapanyelet. Most már nem járok a gyárba, hát aztán ráérek.

Annyi tény, hogy Jámbor Mihály alakja úgy él a szomszédok között, mint afféle ezeremesteré. Ő fonja a szekérekast, a kosarakat, amiket aztán kedvező, olcsó árakon áruba bocsát.

Így aztán nem csoda, hogy egy szép napon olyanféle alkotáshoz kezdett, ami valójában megérdemli, hogy valahol megírja valaki.

Egyik szép téli napon ugyanis kedves fürkésző tekintetével, egy birkabörgalléros bekecsben betámitott hozzám, mint papjához.

A főszolgabíró úr az esküvői bizonyítványt kéri tőlem — monda előttem. — Tetszik tudni, én látom el a szomszédokat kapanyéllal, gereblyével s más egyéb alkalmatosságokkal. Hát aztán megcsináltam az esküvői bizonyítványt is. Volt nekem ilyen bizonyítványom. De elhánnya az anyjukom. Céloztam rá, hát csináltam egy másikat.

Tessék idenézni! — rántott elő a bekecszéből egy árkus-papírost. Itt van ni! Ha jó, akkor jó. Ha nem jó, tessék az matrikulából jobbat csinálni.

Kezembe vettem aztán az árkus-papírost, amelynek felső részén hatalmas ákom-bákom, kajsza betűkkel a következő szavakat láttam felírva: Esküvői bizonyítvány.

Az árkus közepén a következő szavak voltak olvashatók: Én, Jámbor Mihály becsületes, istenfélő paraszti ember, megesküdtem az én drága, kedves egy jó feleségemmel, Mézes Júcsával az 1892-iki évben, a tokaji dióverő vásárkor szeptember 22-dikén.

Tanubizonyágom volt enmagam részéről Nagy Pista kedves, áldott jó komám, az feleségem részéről megboldogult Balog Miska kedves egy jó barátom.

Az esküvést eszközölte az sorjaink között Tomori András kedves egy jó áldott tiszteletes urunk.

Amikor eme sorokat átolvastam, az elfojtott ártatlan mosoly érzése lett úrrá felettem.

Amikor azonban az árkus aljára tekintettem, kevésbé mult, hogy hanyat nem estem.

A lap aljára ugyanis kriksz-kraksz, apró betűkkel a következő szavakat írta fel Jámbor Mihály uram: Nyomtatta Setinfeld Béla könyvnyomdász, az híres jeles pataki főiskola betűivel.

Szegény jó Steinfeld Béla egykori pataki könyvnyomdász! Hogy elferdíti a te neved a mi jó Jámbor Mihályunk Setinfeld Bélára — sóhajtottam magamban, pataki diákéveimre gondolva.

Nézze, kedves Jámbor bácsi — mondám komoly ábrázattal — ez a bizonyítvány szépen van megírva. Csak az a baj, hogy nem fogadja el a főszolgabíró úr. Hanem én mindjárt írok másikat.

Meg is írtam tüstént a szükséges esketési bizo-

nyítványt. Beiktattam, pecsétet ütöttem rá s aztán átadtam Jámbor bácsinak.

Erre Jámbor bácsi ezen szavakkal tette le az asztalra a két pengőt, a szokásos stóladíjat: Itt van, no! Igaz, meg akartam spórolni. Nem baj! Majd csinálók érte valakinek egy pár kapanyelet.

S azzal bedugva zsebébe az esketési bizonyítványt, elköszönt és elballagott.

Én pedig az iroda ablakán keresztül, efajta gondolatok között néztem, bámultam utána: Íme, ott megy egy ember! Viszen a zsebében két esketési bizonyítványt. Az egyiket én írtam. S csak a rideg valóságot írtam meg ott. S mégis az én bizonyítványom lesz érvényes mindenütt. Amit ellenben sajátkezüleg megírt, nem fogadja el senki sem. Pedig hát a világ legszebb, legkedvesebb, legdrágább, legaranyosabb nyelvén, a szeretet nyelvén van megírva.

Baráth Imre.

A tiszántúli egyházkerület multjából.

A debreceni főiskola kezdeti szervezete és belső élete.

Írta: S. Szabó József.

(Folytatás és vége.)

A logikai és dialektikai oktatást követő filozófiai és theologiai tanfolyamok — mint Melanchthonnál s általában akkor mindenütt — külön szakok szerint tagolva és szétválasztva Debrecenben sem voltak. Melanchthon ugyan azt rendelte, hogy a filozófiát három éven át tanítsák, de ez nem azt jelentette, mintha ez időben csak egyedül bölcsészeti diszciplínák kerültek volna előadásra. A tanítást ezalatt igenis a filozófiára fektették Wittenbergben, de emellett a theologia alapjainak a lerakását is elvégezték, szóval a középkori rendszer szerint a bölcsészet a theologia szolgálatában állott, voltaképpen egyik neme volt a theológiának, melynek tanítását — a jelek szerint — egy utolsó, negyedik évfolyamban tetőzték be. A filozófia és theologia szoros összekötöttsége azt hozta magával, hogy a főiskolák — így a debreceni is — nem adtak külön lelkészi és külön világi pályákra képzettséget és képesítettséget, hanem mindkettőre együttesen. A végzett deák hajlama szerint választott az egyházi és világi pályák közül. A debreceni főiskola 1657. évi törvénye, s bizonyára az ennek alapjául szolgált *Lex antiqua* is, az egyházi és világi pályára való közös előkészítést tűzte ki az iskola céljául (*propagationem studiorum ecclesiae et reipublicae necessarium. Lex Generalis I. art. Theologiam et philosophiam ad usum in ecclesia et politia necessarium non tantum disputando, sed et explicando tradito. V. art.*). S mivel a végzett főiskolai tanulók sokszor inkább a kedvezőbb életlehetőségeket biztosító világi (közigazgatási, gazdasági és egyéb ilyen) pályákra mentek, azért kellett az egyházi főhatóságnak, hogy a folyvást szaporodó református lelképásztori állások betöltéséről gondoskodjék, szóval és írással erősen lekötölni — mint fentebb láttuk — főként a jótéteményekben részesülő deákokat, a lelkészi szent hivatalra. Ismeretlen előttünk, hogy a főiskolát vég-

zett ifjak kaptak-e absolutoriumot, vagy valamilyen documentumot, de a körülményekből arra következtethetünk, hogy valamelyes igazolványt adtak nekik, noha ebben az időben még az alkalmazhatóságuknál nem igen kívánták az írásos bizonyítványokat s a külföldi akadémiák sem kötötték a fölvételt bizonyos iskolai képesítettséghez — ezt is említettük már — azonban a lelkészi pálya s annak előfeltétele, a lelkészi vizsgálat és ordinatio, már akkor megkövetelte a főiskolai végzettség igazolását.

Melanchthon úgyszólván minden tantárgyra írt, vagy fordított és adott ki tankönyveket Wittenbergben. Így az akadémikusok számára fizikát, morális és etikai filozófiát, földrajzzal egyetemben történeti műveket. Érdekes, hogy a magyar Mátyás királyról is írt egyet (*De Mathia rege Hungariae*). Hittani munkája, melyet Európászerte tanítottak, a nevezetes *Loci Communes rerum theologiarum seu hypotheses theologicae*; ideszámíthatók szentírásmagyarázatai főként a római levél felett, mely — mint említettük — valóságos hittan és erkölcsstan. Wittenbergben tehát tankönyvekben nem volt hiány, azonban a mi főiskoláinkon, így Debrecenben is, nagyon gyéren lehettek ezek; a tananyagot a deákok előadás után írták (*raptura*) miptegy az emlékezet fonalául főbb vonásokban. Miskolczi Csulyak jegyezte fel, hogy ő Patakon *Krakói Demeter* rektorsága alatt a *Crellius Fortunatus* logikáját tanulta. Bizonyos, hogy eleinte a *Loci Communes* is sokféle tanították, kétségkívül Debrecenben is, később azonban a határozott helvét hitvallású tankönyvek mellett háttérbe szorult. Szombathi a Patakon használt kézikönyvek közül a Melanchthon rhetorikáját és dialektikáját említi.²⁴ Valószínű, hogy ezeket

²⁴ I. m. 186. l.

Debrecenben szintén használták, de még inkább a magyar *Molnár Gergely* dialektikáját,²⁵ amely azonban szintén Melanchthon után van kidolgozva. A XVII. század elején a református szerzők tanácskönyvei léptek előtérbe a magyar református főiskolákon, így *Keckermann Bertalan* heidelbergi tanár retorikája, logikája, fizikája, metafizikája, *Trelca-tius Lukács* leydeni és *Wolleb János*, előbb svájci lelkész, majd münsteri theol. tanár hittani művei. Debrecenben az első ismert dogmatikai kézikönyv a *Wolleb* (*Christianae theologiae compendium accurata methodo adornatum*), melyet később a debreceni nyomda is kiadott *Tiszta János* városi szenator költségén (1634).²⁶ Egyes rectorok Debrecenben a könyvszűk világban is rendkívüli hatással tanítottak, amit az iskola tanulóinak növekedéséből is következtethetünk. *Szilvástújfalvi Imre* idejében pl. az addig húsz körül mozgó subscribens deákok száma egyszerre 37-re szaporodott. Az ő hatásának lehet tulajdonítani azt is, hogy 1598-ban nyolcan mentek ki Debrecenből a wittenbergi akadémiaira, pedig még bizonyosan Heidelbergbe is jutott közülről, melyet akkor mind nagyobb mértékben kezdtek a debreceni deákok látogatni.

A XVI. századi felsőiskolai tanításnak (még jóval később is) egyik főrésze és módja volt a *disputatio*, melyet a deákok az *auditoriumban* végeztek a rectorok vezetése alatt, ha az nagyobb nyilvánosság előtt történt, de találunk följegyzést szűkebb körben történt vitatkozásokról is. A nyilvános disputatiókra a lekipásztorok és a városi tanács tagjai is megjelentek. Mikor a tanulmányokban és a vitatkozásokban némi hanyatlás volt tapasztalható, a nyírbátori zsinaton 1631-ben elrendelte az egyházkerület, hogy a tanulók a hittani és bölcészeti studiumoknak szorgalmasan nekifeküdjenek nemcsak könyvek olvasása és a rectorok hallgatása, hanem a magán és nyilvános vitatkozásban való részvétel által is.²⁷ Az egyházkerület azt is elvárta a rectoroktól és kitűnő tanítványaitól, hogy készült-ségük és tudományuk megmutatása végett hittani tételekről a közzsínatokon is vitatkozzanak. Régi jegyzőkönyveiben olvasható, hogy ilyen tudományos disputatiót tartottak a zsinatokon a debreceni, nagyvárad, nagybányai rectorok és a debreceni deákok. A tanítás másik módjául említik a régi följegyzések a *declamatio*t (szónoklás, szavalás), melyet a tanulók szintén nyilvánosan az auditoriumban végeztek. A *disputatio* és *declamatio* az elme fejlesztése, a dialektikai készség elsajátítása mellett a közszereplésekre való előkészítést is munkálta. A magánvitatkozásokat és szónoklati gyakorlatokat az ú. n. *coetus házában* tartották, mert ilyennek létezéséről is szólnak egyes iratok. A *coetus*nak ez a hivatalos helyisége — akkor háznak nevezték — volt a *senatus scholasticus* tanácskozásainak, valamint a tudományok több ágában (nyelvek, bölcészet, hittan) komoly önképzést teljesítő ú. n. *collatió*knak is a helye. A *collatió*k összetételét és működését a Kollégium eddig megírt történeteiből bővebben ismerjük, tehát ezekkel itt nem foglalkozom.

Nem láthatunk még bele abba, hogy volt-e és

mennyiben valamely részre, csoportokra, évfolyamokra tagolva a filozófiai és theologiai oktatás, de aligha, mert ilyet Melanchthon rendszerében sem látunk. Minthogy kiszabott tananyagot és tárgyakat rendszerezve nem ismertek, azok elvégzését sem kötötték kiszabott időkhöz.²⁸ A logikai *cursus* körülbelül két évig tarthatott, a bölcészeti és hittani tudományokat Wittenbergben három tanár adta elő, s ehhez képest körülbelül három évfolyamot vehetünk fel ezek tanításának idejéül, aminthogy a XVII. században külföldi mintára szervezett gyulafehérvári református főiskolában csakugyan hároméves filozófiai tanfolyamot találunk három állandó professzorral, de törvényeiből az is kitészik, hogy a negyedik évben, mintegy a főiskolai tanulmányok betetőzéseül, pusztán theologiai studiumokat tanítottak, s ehhez képest a törvények készítői negyedik professzor beállítását is sürgették.²⁹ Debrecenben, ahol 1660-ig még két állandó tanár sem volt, a tanítás szűkebb körben történt s természetesen megfelelő *cursus*ok sem lehettek. Sárospatakon már, csaknem kezdettől, a *primarius rector* mellett állandóan működött egy *lector* vagy *conrector*. Egyes jelekből azt lehet következtetni, hogy Debrecenben is megbíztak egyes kiváló végzett deákokat a felsőiskolai studiumok tanításával (a *praesesi* intézmény eredetét rendszeresen 1759-ben szervezték meg) olyankor, amikor csak egy rector működött, sőt Melanchthon példájára a helybeli lelkészek valamelyikét is bevonták a tanításba (pl. a XVII. században *Kismarjai Veszél Pált* és *Nógrádi Mátyást*). A főiskola felső fokozatán a *Series Studiosorum*ban csak a XVIII. század harmincas éveitől találkozzunk a tanulók három *classis*ba osztásával. Engem kutatásaim arról győztek meg, hogy a togatus deákok rendszeren hat év alatt végeztek el a felső iskolát, mert általánvéve *sexennis deák*ok mentek ki rectoroknak a főiskola particuláiba (a particula is magyar református specialitás). Hogy 7, 8, sőt 9 éves deákot is találunk olykor a rectoriákba kibocsátottak között, annak is megvan a maga oka. A XVI. században u. i. még nem ismerték a *kápláni* vagy *segédlelkézi állást*. A kandidátusok, akik az iskola végeztével nem kaptak mindjárt papi hivatalt, vagy rectoriát és nem mehettek külföldi akadémiaira, esetleg *coetusi* tisztviselők nem lettek, bent maradtak a főiskolában mindaddig, míg eklézsiához nem jutottak, amint erről már multkori cikkemben szóltam. Ezek az *expectans* (várakozó) vagy *ordinandus* (felavatandó) deákok nem töltötték az iskolától függetlenül, henyéléssel az időt, hanem tovább is jártak a leckékre, s a *coetus* hatalma és fegyelme alatt állottak. Így lettek belőlük a *septennis*, *octennis*, *novennis* deákok. De már az 1595. évi tasnádi zsinat elrendelte, hogy az *ordinandus*ok bocsáttassanak ki prédikálásra, kereszteleésre, betegek vigasztalására, de úrvacsoraosztásra nem.³⁰ Az így exmittált ifjak szükség szerint teljesítettek szolgálatot a reájuk szoruló eklézsiákban és lekipásztorok mellett, mígnem rendes lelkézi állást

²⁵ L. idevonatkozólag *Szombathi J.* i. m. 218. l.

²⁶ *Parádi Kálmán*: Az evangélium szerint reformált erdélyrészi egyházkerület fő-, közép- és elemi iskoláinak állapotrajza. Kolozsvár, 1896. 16. l. *Váro Ferenc*: Bethlen Gábor Kollégiuma. Nagyenyed, 1903. 42., 110. skv. l.

³⁰ *Tóth S.* i. m. 8. l.

²⁵ *Szabó K.* i. m. II. 313. l.

²⁶ *Balogh F.* i. m. 393. l.

²⁷ *Tóth S.* i. m. 30. l.

nyervén, az egyházkerületi közzsinaton a teljes lelkipásztori hivatásra és állásra fölszentelték és beiktatták őket. Kezdetben az ordinatio és consecratio egyszerre történt s úgyszólván egyértelmű volt.³¹ A superintendentia jegyzőkönyveiből kivételül a XVII. század nyolcvanas éveiben kezdi a kerület

³¹ Szeremley Sámuel: Vázlatok a papszentelés multjából. Magyar Prot. Egyháztörténelmi Monographiák. Budapest, 1881. 46. l.

sorban ordinálni az expectans deákokat, s gondolom, ekkor és ezzel veszi kezdetét a Tiszántúl a kápláni intézmény.

A debreceni főiskola homályos multjából, jövő évi jubileumára tekintettel, ezeket sikerült újabban napfényre hoznom. A kétségtelen adatok hiánya több hypothesisre készítetett, de azt hiszem, egyre sem alaptalanul. A sötét multat sokszor csak így világosíthatjuk meg.

Szoboszlai Pap István püspök naplójegyzetei.

Közlő: Dr. Nagy Sándor.

(Folytatás és vége.)

December 25. Karácsony első napja.

nb. Ez napot ágyban kellett töltenem, catarrhalis lázom miatt.

1370. T. Csillag Sámuel úr levélben üdvözlet névnapomra, az újévre.

1371. Esp. n. t. Benedek Lajos úr válaszolja, hogy a házassági Dispensatiokra vonatkozó körlevelet vette, közzé tette.

Uray Bálint ő mtgánál tisztelni fog küldöttséggel f. hó 28-kán. Újév 3-k napján reményli teljesíthetni a tisztelést Drevenyák ő nagyságánál is.

December 26.

1372. Tek. Királyi polgármester úrnak átküldöttem néhai Péczeli József úr végrendeletét. Tegyen a Gazdasági Választmány lépéseket a végrehajtás iránt.

NB. Estve a főntisztelt úr értekezett velem, hogy hozzám hívja össze a Gazd. Választmányt.

Jelentette azt is, hogy jövő vasárnap a tanításokban megemlített kívánja a b. Haynau alapítványát.

December 27.

1373. Nagyságos Drevenyák Ferencz szabolcsmegyei elnök úrnak újévi üdvözlet levelet írtam, ajánlván kegyeibe egyházainkat stb.

1374. Nagyságos István úr, hivatala küszöbén — újévi üdvözlet — tisztelő levelet.

1375. Érmelléki esp. n. t. Kuthi Sándor úrhoz körlevél, a forradalom szülte változtatások megemlékezésére vonatkozó magas Rendelet következtében.

Az érmelléki egyházvidékben ilyesmi nem történt. Azért tisztelt esperes úr szíves leendő hivatalát folytatni. Segédgondnokká — Somkúti Ó mtga lemondása következtében — legidősb világi Assessor Fényes Károly úr neveztetik ki. — Az elnöki hiányokat terjesszék föl, egyéneket ajánlván. — Ezekről bocssáson körlevelet.

1376. N. bányai esp. Tarczali Sámuel úrnak hasonló tartalommal irattam. — Segédgondnokká — elhunyt Csabai Antal úr helyébe — tek. Mándi Péter úr, mint legidősb világi ülnök — ideiglenesen, míg t. i. az egyházak választási jogok gyakorlásával ismét élhetendnek — kineveztetik stb.

1377. N. szalontai esp. Balog Péter úrnak hasonló tartalommal irattam. Segédgondnokká ideiglenesen — minthogy mtgos Tisza úr nem vállalta el — tek. Sisári Lajos úr neveztetik.

1378. Alsó-szabolcsi esp. Benedek Lajos úrhoz

dettó. Segédgondnokká — a Hajdúkerületi részről, néhai Péli Gábor úr helyébe tek. Karap Sándor úr neveztetik ki.

1379. Irattam tek. Fényes Károly úrnak. Segédgondnokká neveztessek ki ideiglenesen, míg az egyházak majd ismét élhetendnek választási jogok gyakorlásával.

1380. Tek. Mándi Péter úrk. dettó.

1381. Tek. Sisári Lajos főszolgabíró — közgazgatási kir. biztos-nak dettó.

1382. Tek. Karap Sándor úrk. dettó.

1383. Tek. Szikszai Gyurk. dettó. De ez elmaradt, mert ott a hely nem üres.

1384. Délután nálam Gazdasági Gyűlés.

1. Néhai prof. Péczeli József úr végrendelete felbontatott. Külön jegyzőkönyvet vitetni indítványoztam az erre nézve teendőkről. — Megküldendő hiteles másolatban Péczeli Lajos úrk. az egész; majd a hagyományos iskoláknak is kivonatban. — Most mindenk előtt Lajos úr felszólítandó:

adja elő: mik találtattak ingók, ingatlanok, Contraktusok, hol vannak? mi történt velök? — A mi jegyzőkönyvben legyen előterjesztve; mi okból haladt legyen ennyire a felnyitattás.

2. Fisk. Sági úr írott jelentést nyújtott be hozzám a Klobusiczky alapítványról. — Tek. Karap Sándor úr meg fogja kérni Oláh Miklós urat: járasson végére a fenforgó kérdéseknek Újhelyben.

3. Rector-prof. úr jelentette, hogy dolgoznak a Collegium kitisztításán.

4. Ugyanaz előmutatta a Londoni társaságnak — de propagando apud externa Evangelia — levelét, melyben professorainknak egy Váltó küldetik, ahhoz alkalmazkodás végett. — Prof. Szücs úr közleni fogja Drágota úrral.

NB. Estve tek. polgármester úr jelentette, mikép Uray Ó mtga halasztatni kívánja egy vasárnapal későbbre a b. Haynau alapítványról papolást.

December 28.

1385. Szücs prof. úr jelentette a közelebbi pont folytán, mikép Drágota úr azt tanácsolja, hogy írjon a professoratus Londonba; ígérje, hogy ezen-tül az átküldött minta fog követtetni, kérje pedig a már átküldött váltókra most kifizettetni a kamatot.

1386. — Közlöttem Szücs prof. úrral eszmémet a Haynau alapítványról. — Beszélgessek róla.

1387. Szerencsém levén esp. Benedek Lajos úrhoz, közlöttem vele gondolatomat a nevezett alapítványról. Helyeselte.

4000
263
1937

1388. Irattam esp. Kiss György úrnak, a forradalom-szülte változtatások megsemmisítéséről. — Adja át hiteles pecsétet és hivatalos irományokat n. t. György József úrnak. Az ő ügyességét, pontosságát, szorgalmát méltányolva, elismerve.

1389. Irattam esp. Kocha István úrnak, tudtára adatván, hogy hivatalnokása megszűnik. Adja át a pecsétet s irományokat n. t. Daróczy Úrnak. — Hűsége, szorgalma, pontossága méltányolva elismertetik.

1390. Dettó. esp. Szabó Dávid úrnak. — Lelki-ösmeretes buzgalma elismertetik. — Adja át n. t. Segesvári Mihály úrnak.

1391. Dettó. Ideiglenes bihari esp. Makó József úrnak. Adja át a pecsétet stb. n. t. Zilahi József úrnak.

1392. Mtgos Uray B. úr, mai napon kelt 1067. szám a. levele mellett, megküldötte másolatban Rendeletét, melyet a belhivatalnokok fizetése tárgyában a t. ez. megyei főnök urakhoz kibocsátott.

NB. Az alsószabólesi s Hajdúkerületi küldöttség, — végezvén tisztelgését mtgos Uray B. úrnál, engem is köszöntött.

December 29.

1393. Hajdani bécsi Agent Barkasi Imre úr nyugtatványt küldött hátramaradt félévi fizetéséről. — B. Vay Miklós Ó Extja küldötte azt által hozzám.

1394. Saját kezemmel írtam n. t. esp. Balog Péter úrnak, évfordulati érteimet tomácsolva.

— Ajánlottam a szalontai papságra losonezi prdr. Nagy József urat.

1395. Irattam esp. György József úrnak, a forradalom-szülte változtatások megsemmisítéséről szóló K. rendelet értelmében. — Vegye vissza és folytassa az esperesi hivatalt. Segédgondnokká t. Vályi Lajos úr. — Assessori ürességeket jelentsék fel együtt.

— Mindezeket körlevélben tegye közhírré nb. A levél kelte 28-kára van téve.

1396. Dettó. Tek. Vályi Lajos urk. A magas Rendelet világos tartalma szerint Segédgondnokká neveztetik. Esküjét vagy előttem tegye le, vagy az esperes úr előtt. — 28-król.

1397. Dettó. Kántor-jánosi lelkész n. t. Segesvári Mihály úrnak. Ideiglenesen esperessé neveztetik. Vegye át az átveendőket n. t. Szabó Dávid úrtól. — Segédgondnokság visszaadatik t. Újhelyi Károly urk. — Az assessori ürességeket terjeszszék föl. — Mind ezeket körlevélben tegye közhírré. — Kelt 28-kán. — Esküit tegyen.

1398. Irattam tek. Újhelyi Károly úrnak, kinevezve és kérve a segédgondnoki hivatalnak ismételn felvételére, előbbi megválasztatása erejénél fogva s akkori esküje mellett.

1399. Irattam tek. Domahídi Pál úrnak tudósítván az e tárgyban magas rendeletről s ennek nyomán tett intézkedéseimről. Reményilem, ezentúl nem vonandja meg szolgálatát a Tractustól. — 28-káról.

1400. Irattam n. t. Zilahi József úrnak. — Vegye vissza és folytassa az esperességet. Vegye át az átveendőket Szabó József úrtól. — Segédgondnokká Szilágyi Lajos Assessori üres helyeiket terjeszszék föl. — Ezeket körlevél útján tudassa az egyházakkal. — 28-król.

1401. Dettó. tek. idősb. Szilágyi Lajos úrnak. Segédgondnokká neveztetik ideiglenesen. Eddigi esküje mellett vigye, míg esküt tehetend. 28.

1402. Irattam n. t. Daróczy Mik. urk. A magas Rendelet értelmében, mint legidősb egyházi ülnök, esperessé neveztetik ideiglenesen. — Vegye át az átveendőket. Eddigi esküje mellett, míg előttem esküt tehetend. — Segédgondnokká t. Kálmán Sándor és Papszász Ignác urak. — Köröztesse ezeket. 28.

1403. Dettó. Tek. Kálmán Sándor urk. A n. kunsági kerületi részről, mint legidősb világi ülnök, ideiglenesen Segédgondnokká neveztetik. Eddigi esküje mellett, míg esküt tehetend. 28-król.

1404. Dettó. tek. Papszász Ignác urk. épen olly tartalommal a hevesi részről. 28-król.

1405. Esperes n. t. Zilahi József úr, f. hó 26-káról a n-váradai külön vált egyház ügyét általam elintéztetni kéri.

1406. Nagytiszt. Mészáros Imre úr Szatmárról ajánlja az Abonyi Imre úr ügyét.

1407. Mtgos Uray Bálint Főispán úrhoz terjedelmes jelentésben fölterjesztettem a tractusokbeli hivatalok betöltésére vonatkozó intézkedéseimet.

1408. Szatmárról? Zsiga úr — az Abonyi-féle ügyben.

December 30.

1409. Fisk. Sági úrnak írtam. Tudassa velem az énekes-könyvi pénztár állapotját, különösen a typogr. provisorrali viszonyt.

1410. Irtam mtgos Szentiványi Vincze pesti kerületi Főispán urk. esedezvén, hogy belhivatalnokaink fizetésének pontos megadása iránt intézkedni — az illető egyházakra nézve — kegyeskedjék.

1411. Dettó. Mtgos Villecz Ignác ungvári kerületi Főispán úrnak, hasonló tartalommal.

1412. Dettó. Mtgos Gaal Eduard szegedi kerületi Főispán urk.

1413. Dettó. Mtgos Kapi Eduard egri kerületi Főispán urk.

1414. Dettó. Mtgos Jósa Péter n. váradai kerületi Főisp. urk.

1415. Türi prdr t. Gyikó János úr kérdést tesz olly volt-honvédek házasodása iránt, kik most közelebb a vizsgáló bizottmány előtt állottak, katonaságra alkalmatlanoknak találtattak, de fejenként elbocsátó levelet előmutatni nem tudnak, hanem egy íven állván többeknek nevei, ott van följegyezve, kik bocsáttattak el, kik soroztattak be: aláírva a bizottmány katonai tagjai által, úgy szintén a jelen volt szolgabíró és eskütt urak által. — Erre

1416. Rögtön folyamodtam mtgos Uray B. úrhoz, általános utasításért esedezve, levelemmel.

NB. Szóval válaszolt előlegesen is, hogy meglehet az ollyanokat esketni.

1417. Mtgos Gyulai Gaal Eduard szegedi kerületi Főispán úr, Dec. 26. 1929. sz. a. igen kegyesen válaszolt 1334. sz. a. üdvező levelemre. Távollétében aláírta e kegytelyes választ Szabó László előadó, ő nagysága. NB. A debreceni Trascusbeli lelkésztársak nevében tisztelegvén a küldöttség mtgos Uray Bálint és nagys. Reviczky Menyhért uraknál, végremérem is megjelent újévi jókívánatait nyilvánítván.

December 31.

1418. Válaszoltam t. Gyikó úrnak 1415. sz. a. levelére olly helyzetű vólt-honvédeket meg lehet esketni.

1419. Gróf Zichy Ferenc Ő Exctjához, magánylevélben foglalva, újévi üdvözetet intéztem.

1420. Esp. n. t. Balog Péter úr f. hó 28-kán kelt levelében jelenti, hogy tisztelegni fog Jósá Péter Ő Mtgánál, ha mehet maga is menvén, ha nem, másokat küldvén. — Megyéjében mindenütt csendesen, a fensőbb rendeletek pontosan teljesítettek.

1421. Sámsonból Molnár György, orosz vallásban született, de mindig hitfelekezetünkhöz csatlakozott egyén, most házasodni akarván, a törvényszabta úton hozzánk nyilvánosan áttérni akar: de a szomszéd bökönyi tisz. orosz Parochus úr — ki előtt már két tanuval megjelent — azt válaszolta, hogy elmúlt már a forradalommal ama törvénynek ereje. — Utasítást s tanácsot kér. — Utasítottam, hogy egy hónap multával ismét jelenjen meg tanuival a tiszteendő parochus úrnál s ha nem adna bizonyítványt, vegye ki azt a tanuktól.

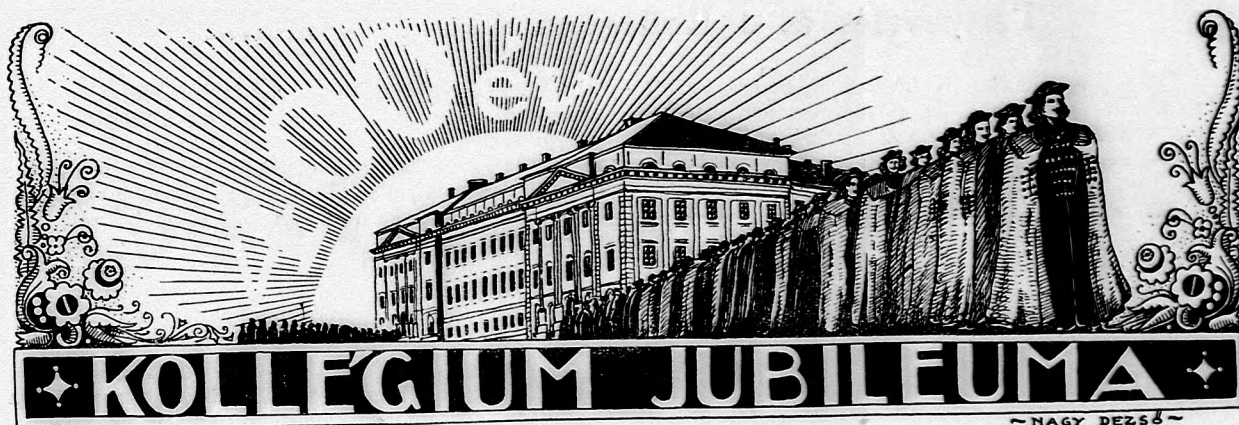
1422. Írtattam tek. Borbély Miklós úrnak, tudó-

sítván a tractualis hivatalnokok kineveztetéséről. Reményemet fejeztettem ki, hogy szolgálatát ezentúl sem vonandja meg az ügytől s a Tractustól.

1423. Acsádi prdr. Ényedi Kolbász Péter atyafi utasítást kér egy házasság ügyében) a mennyiben a férfi magánál jóval idősebb nőt akar elvenni, ezt az atya ellenzi.

*

Eljött vége az ó évnek; az évnek, mely házánkra s én reám is — annyi gonoszt hozott. — Ki-beszélhetetlen érzelmek között — leírhatatlanul el-érzékenyültem — töltöttem már a közelebbi napokat is, főleg pedig a mai nagy napot. Sírás, könyörgés, éneklés vólt ma csaknem folytonos foglalkozásom. — A délutáni harangszó megkondulván: jaj felkiáltással s zokogva vettem magamat karos-székembe, nehéz fájdalommal telve el a miatt, hogy még csak Isten házába sem mehetek, betegségemnél fogva. Ismét zokogás, sírás, forró fohászok, buzgó könyörgések között töltöttem az estvét s így hajtottam fejemet álomra utólszor a lefolyt évben. — Istenem! légy velem! ne vond meg ótalmadat, kegyelmedet tőlem, már megöszült szolgálótól!

A Debreceni Protestáns Lap 1937. évi novemberi számában Vass Antal református lelkész úr azt a szép gondolatot vetette fel, hogy a Kollégium 400 éves évfordulójának ünneplésével kapcsolatban a volt „tanítványoknak meg kell emlékezni a vett jótéteményekről és a hála fejében egy jubileumi alapítványt kell létesíteni“.

Alulírottat ugyanezek a célok és gondolatok vezették, amikor a Debreceni Protestáns Lap 1936. évi 11., 12. és 13. számában „A debreceni református Kollégium alapítványai“ címen ismertette a régi és újabb alapítványokat, majd a különnyomatot kibővítve kis füzetben ki is adta s a Kollégium régi növendékeinek s vezető embereinek (kb. 1700 példányban) megküldötte. Bizony a Kollégiumnak mintegy 4 millió jó békebeli koronát érő alapítványa volt, amelyek a pénz elértéktelenedése és hadikölcsönbe fektetése miatt egy-két alap kivételével megsemmisültek. A kis munka végén kérelemmel fordult a Kollégium volt ösztöndíjasaihoz, hogy ha jó módban vannak, adják vissza az élvezett ösztöndíjat. Hiszen évenként kb. 35,000 K-t adott ki a Kollégium ösztöndíjnak, ha a 30 év alatt kiosztott ösztöndíjat min-

denki visszafizetné, több mint 1 millió pengő gyűlhetne össze.

A kérelemnek sajnos, eddig nem sok fogantja volt, mert a mult évben csak 2 új alapítvány és 9 már meglévő alapra folyt be újabb 1977-04 P.

Azért nagy örömmel olvastam a Vass Antal lelkész úr sorait s Dr. Csikesz Sándor professzor úrral, aki a jubileumi nagybizottság előadója azonnal meg is alakítottunk „jubileumi alapítvány létesítésére“ is egy bizottságot, amelynek célja az lesz, hogy megkeresse az egyházakat, pénztintézeteket, a Kollégium volt növendékeit s jóakaróit, hogy járuljanak hozzá ilyen célú alapítványhoz, vagy refundáljanak régi elértéktelenedett alapítványokat, amelyeknek jövedelmét élvezték, vagy amelyhez családi kötelékek fűzték.

A kis füzetemből szívesen küldök s írásban is szívesen adok felvilágosítást bárkinek, aki érdeklődik a régi és újabb alapítványok iránt, mert a régi alapítóleveleknek majdnem teljes gyűjteménye megvan a kollégiumi igazgatói irodában.

Debrecen.

Jakucs István,

c. kollégiumi és gimnáziumi igazgató.

4000
265
1937

Előadás a Kollégium könyvtáráról. A debreceni egyetem ingyenes népszerű főiskolai tanfolyamának előadássorozata keretében sor került Debrecen legnagyobb kincsenek, igazi kincstárának, a Kollégium könyv- és régiségtárának ismertetésére. A két előadásra tervezett előadás megtartására senki sem lehetne méltóbb, mint a könyvtár tudós igazgatója Dr. Varga Zsigmond professzor, akinek munkálkodása korszakot alkot a könyvtár történetében, mert valóságos felfedezéseket tett a felhalmozott, de nem is ismert, fel nem dolgozott könyvek, kéziratok, metszetek, képek és rejlő exlibrisek közt és munkájának eredményeképpen tavaly közrebocsátotta a gyűjtemények írásban és képen ismertetését két díszes kötetben, miután már megelőzőleg színes táblák kibocsátásával tette hozzáférhetővé és az irodalom tanításában felhasználhatóvá az irodalmi jelentőségű emlékeket.

Dr. Csűrös Ferenc elnöki megnyitója és Dr. Tankó Bélának az egyetem nevében mondott üdvözlő szavai után kezdte meg Dr. Varga Zsigmond előadását. Előadása bevezetésében méltatta a 400 éves

Kollégium gyűjteményeinek kulturális jelentőségét, mint amelyek tükröi az elmúlt századok szellemi érdeklődésének és miután az iskola jeles tanárainak és tanítványainak beszédes ajkai elnémultak, ezek a néma polcok és a rajtuk heverő könyvek beszélnek Debrecennek, a magyar Heidelbergnek vagy Oxfordnak országos és világraszóló szellemi hatásáról, amely nevelte századokon át az ország legmagyarabb részének szellemi vezéreit. Az emlékeket vetített képeken mutatta be s azokhoz fűzte magyarázatait. A képek sorát a pannoniai légiókban szolgált római katonák elbocsátó levelei és a bősörményi bronzkori kardok nyitották meg. Megjelentek a wittenbergi bursa, a diákok aláírási könyve, a gályarabok emléksorai, Maróthy oklevele, Hatvani sirköve, Csokonai kódexszek, ritka vagy egyetlen ösnyomtatványok, középkori hangjegyírású énekgyűjtemények és egyéb műdarabok. A nagyszámú megértő közönség mindvégig feszült figyelemmel hallgatta és nézte a bemutatásokat és elismeréssel adózott a fáradhatatlan előadó buzgólkodásának.

Sz. B.

Testnevelés és a Kollégium 400 éves multja.

Soha nem akadt a Kollégium irányítói, vezetői között csak egy is, aki, ha másképpen nem, de legálább hallgatólagosan elismerte a régi Spárta ember nevelésének örök példáját. Ezt az örök példát a Kollégium minden tradíciójával, minden vonatkozásával magáévá tette. A klasszikus világ követése, klasszikus intézményt tartott ország-világ előtt magas elsőnek. A kálvinista bölcsességnek, felvilágosodásnak csalhatatlan jele, hogy a legkirívóbb embersanyargatások idején is a testből és lélekből álló embert tartotta a csiszolandó gyémántnak, az egymástól elválaszthatatlan test és lélek kiművelését tartotta az egész embernevelés céljának. Nem is akad a Kollégiumból kikerült szellemóriások között talán egy sem, aki ne az egészséges test örömeivel végezte volna azt a munkát, mely által a régi és új Magyarország vezetését, építését elősegítette. Így nőtt ki Kollégiumunk a többi intézmény közül legkülönbnek; a benne emberré nevelődő magyar ifjak nem féltek a küzdelemtől; az első között jártak. Az itt tanuló ifjúság szívesen állta a testi és szellemi versenyt; tudván, hogy a nemes versengés csak építi a lélek templomát. Erős és egészséges volt a mostoha viszonyok dacára is, hisz az itt tanuló ifjúság, a szegény tisztántúli (vagy az ország bármely) vidék egyszerű kálvinistáinak gyermeke volt. Nem hiába büszke, még a ma is élő, régi gerundiumot elbíró és forgató nagybotos diák; ő volt az első testileg, szellemileg. A természetes kiválogatódás által a debreceni Kollégiumba került tudós professzorok, nemcsak hogy elnézték, de elő is segítették az itt nevelődő ifjúság testi kiválóságának magasrajutását. Tudták azt, hogy az erős test képes engedelmessé tenni a léleknek, mely által a kálvinista szellemet, a vezető szellemet, az élő szellemet mindenekeleltől elsővé tehetik. Erős, egészséges, munkabíró testben lakó lélek képes megvalósítani azokat az eszméket, mely a kálvinizmus lényege.

Pedig a régmúlt időben nehéz volt megválasztani az emberi tökéletesedés eszközeit. Az örökké forrongó világnézeti harcok, hol az egyik, hol a másik eszközt tartották az üdvösségre vezérlőnek. De a kálvinizmus felkent apostolai, a Kollégium professzorai nem táborodtak el a sok lidércfényű, kétesértékű és hangzatos jelszókért az örök igazságtól; megadták a császárnak, ami a császáré; megkapta a test és lélek a jussát. Mindig a legmodernebb fegyvereket választották ki a jövő nemzedék előkészítésére és a régi, rozsdás fringiákat, ha volt jobb, újabb a sarokba állították. Így nevelődött a 400 éves Kollégiumban olyan nemzedék, mely úgy a hazának, mint az egyházának küzdelmében, a munka mezején becsületesen megállta a helyét.

Ez a tradíció kötelez. Kötelez arra, hogy mikor újabb 400 éves (azután ismét megannyi) jövőnek rakják le az alapjait, mérjük fel, jelöljük ki az irányát, ne feledkezzünk meg valamiről. Ne feledkezzünk meg az ifjúságról. Ne feledkezzünk meg a Kollégium továbbfolytatását jelentő ifjúságról. Amint a mult minden zivatarában, úgy a jövőben is, a Haza és Egyház minden szolgálatában, a ma tanuló ifjúság részt akar venni. Erre a szolgálatra éppen úgy szeretne előkészülni, mint ahogy a Kollégium szelleme erre kötelezi. Az előkészület módja, a fegyvergyűjtés módja, az erőgyarapodás módja a Kollégium 400 éves multjának iránymutatásából magától folyik; orando et laborando: imádkozzál és dolgozzál. Dolgozzál, küzdj, harcolj, menj előre imádságos lélekkel, kálvinista hittel, mint őseidőtől látod!

A ma ifjúságának nem is kell a szomszédba menni, nem is kell modernkedni, csak nézzon vissza a Kollégium 400 éves multjára és cselekedjék úgy! Tegye képessé a lélek hordozóját, testét; minden munkára tegye testét engedelmissé a magasba repülő gondolatának. Az ifjúságban megvan erre a vágy, megvan erre a készség. De hiányzik valami.

Hiányzik a Kollégiumból a testnevelés csarnoka. A Kollégiumban az ősei folytatását élni akaró ifjúság zsúfoltan szorong, a szűkös levegőjű, elavult torna-csarnokban. A gondolat nem változott a nevelést illetően; csak a régi eszközök avultak el, a modern kálvinista emberképzéshez. 470 polgárista, 200 tanítójelölt szorong a poros, kevéslevegőjű, rossz világítású testnevelési csarnokban. A könyvek, a taneszközök megújulnak, a testnevelés helye, felszerelése, méretei is változtatást kívánnak. Két intézmény harcoskodik egymással, hogy melyik tudja a testnevelési óráit alkalmas helyre, valóban nevelő értékű helyre tenni. A mai ifjai naponta 5—6 óráig ülnek egyfolytában (8-tól 1/2-ig) a tantermekben s így a testnevelés kiegyensúlyozó szerepe, nevelő szerepe is megnőtt. Két intézmény, egymás érdekeinek szemmel tartásában tojástartó jár és bármit tesz is a jóindulatú elgondolás, a heti 40—50 órát egy tornateremben, az egészség veszélyeztetése nélkül és a testnevelés nevelő szerepének elmellőzése nélkül nem lehet komolyan megoldani. A Kollégium folytatását élni akaró intézetek ifjainak módot kell adnunk arra, hogy az élet megnőtt követelményeivel szemben épügy meg tudja állni a vezető helyét, mint a régi Kollégium régi ifjai. A Kollégium 400 éves jubileumának építkezésével kapcsolatban egy új, a Kollégiumba járó tanítóképző és polgári céljait kielégítő testnevelési csarnok építése elengedhetetlen követelmény! Akár a Kollégium területén történik az építkezés, akár a szomszédos telektömbön, a két

életképes intézmény időszerű követelményét ki kell elégíteni. A Kollégium ifjúsága nem maradhat el más intézet ifjúságától! Ha a módot nem adjuk meg nekik az erős rest, az egészséges lélek megszerzéséhez, lemaradunk az ifjúság nevelésében. A modern testnevelést ma még inkább nem lehet szétválasztani az egész férfi neveléstől! Ehhez pedig módot kell adni. Nem lehet nagy probléma egy nagy épület-tömbben elhelyezni egy második tornatermet, melyért 670 református diák lelke-teste vágyakozik.

Az új épülettömb alagsorában feltétlen szükség van egy 25—30 (esetleg 50) méteres, 4—6 fekvőhelyes lőterre. A Kollégium diákjai, már ma sem tudják az első helyet tartani ebből a férfias és a nemzetvédelmet oly nagyon szolgáló, nemes sportban. Lőter nélkül nincs modern iskola.

Az építkezésekkel kapcsolatosan, a tornatermek mellé nem nélkülözhetők ma már a fürdők, a zuhanyok.

A 400 éves Kollégium multját nem szabad megtagadnunk, mikor az itt tanuló ifjúság legfontosabb igényeinek kielégítését kérjük. A nemzet jövője: az ifjúsága. A kálvinizmus egyetlen reménye: az ifjúsága. A Kollégium és az ifjúság egy! Mit meg nem kellene tenni ezért az ifjúságért, amely nem akar mást, csak az őseinek országot mentő, nemzetet építő, tüneményes multját akarná utánozni!

Somorjai László.

KÖNYVISMERTETÉS

Segítetek !...

Egy szépkiállítású kis könyv; a Biblián kívül magyar falusi népünk egyetlen téli olvasmánya. Íróasztalom egyik sarkán mindig van belőle egy példány, hogy mindig lássam és mindig adhassak a hozzám jövőknek. Címlapján az összetett, könyörgő, rimánkodó kéz felém hajlik s égő piros betűkkel kiáltja felém: Segítetek! Ez a kéz százezer testi és szellemi fogyatkozásban szenvedő magyar testvéremnek s többszázezer árva magyar gyermeknek a keze. Összekulcsolódik az enyém is, munkabíró, erős kezem: köszönöm Uram, hogy az én gyermekem nem árva gyermek!...

Ez a könyv a Szeretetszövetség 1938. évi naptára.

Lapozgatok a könyvben, nézem a képeket, a statisztikákat s egyszerre úgy érzem, hogy más világban járok: a szolgáló szeretet hősközlteményét olvasom. Nem lehet meghatottság nélkül venni tudomásul, hogy a Szeretetszövetség, a magyar reformátusságnak ez a mindent egybefogó szociális munkája pár év alatt hogyan fejlődött kicsiny kezdetből hatalmas, alkotó szervezetté s nem lehet csodálat nélkül gondolni e samaritánusi szolgálat mozgató lelkére, az irgalom és szeretet agitátorára: Dr. Kiss Ferencre, ki a lélek lángoló tűzével, a szervező értelem világos fényével az Országos Református Szeretetszövetség gyönyörű gondolatában minden református szeretetmunkát egy közös tűzhely

mellé igyekszik letelepíteni. E munka lendületét az egyre növekedő természetbeni adományok mértéke épügy mutatja, mint a segélyezésre fordított évi összegek nagysága. A Szövetség az 1935. évben 423, az 1936. évben 666 és az 1937. évben már 1013 aggot és árvagyermeket ölelt magához meleg szeretettel. Ez a szám az elesettek és árvák nagy seregéből csak egy kis töredéket jelent, de mégis ezerszer több, mint a templomok lélektelen csendességében a nép fölött elszálló hideg és szép szavak. A Szeretetszövetség szolgálata, mely minden geográfiai határon s egyházalkotmány által megvont kerítésen felül emelkedik, nagy és megrázó erejű igehirdetés a szomorú magyar életben. Isten megtartó és megmentő keze, örök irgalmának testet öltött üzenete...

Ha pap vagy, ki e sorokat olvasod, hirdesd ezt az üzenetet Te is. Minden naptár, amit tovább adsz, egy üzenet Istentől s felelet a könyörgő kérésre: Segítetek! Ne azért terjeszd ezt a naptárt, mert olcsó és praktikus, ne is azért, mert egyházi életünk legkiválóbb írói szólnak meg benne s ajándékozni ide egy-egy értékes gyöngyszemet, hanem azért, mert minden naptár egy hívogató szó, toborzó riadó s nincs jó lélek, aki meleg szobában, terített asztal mellett, magábaszálló szent komolyság, ébredő elhatározások nélkül tudná nézni a rimánkodó kezét: segítetek!...

A Szeretetszövetségnek földi vagyona nincs. Létalapja a hit és jócselekedetek. Feladatát úgy tudja betölteni, célját úgy tudja megközelíteni, ha mindenkinek a szíve felizzik s a lelke boldog örömmel kapcsolódik bele ebbe a munkába. Legelső

400-
267
1937

sorban a Tied, ki e sorokat olvasod s Rajtad keresztül sok magyar testvérünknek a lelke. Csak akkor lesz a Szeretetszövetség munkája igazán egyháztörténelmi jelentőségű szolgálat s csak akkor lesz igazán áldás a magyar nyomorúságok rettentő pusztaságain. Azért:

*Árvákra, aggokra tekintetek;
Jószívű emberek — segítsetek!...*

Kelemen Gyula.

Üzenet. A debreceni nyilastelepi egyházzész közlönyének címe. Szerkeszti és kiadja: Mezei Béla lelkipásztor. Munkatárs: Dr. Juhász László nyug. lelkész.

Hogy mennyire bevált a debreceni nagy, hatalmas református egyházban az egyházzész élet kiépítése, hathatósan igazolja a nyilastelepi egyházzész igen rövid idő alatt nagyon szép fejlődése, melynek egyik beszédes bizonyossága az „Üzenet” c. közlöny, Debrecenben az első egyházzész lap megindítása.

A belmissziói munkásságnak legfontosabb célkitűzése: a hívek tervszerű vallásos nevelésével lelkiösmeretes egyházzsztagokká, munkásokká képzése. E belmissziói munkásságnak egyik fontos eszköze az: iratterjesztés. Az „Üzenet” ily cél érdekében ily eszköz akar lenni és pedig Mezey Béla lelkipásztor gyakorlatias érzékre valló oly elgondolásával s intézkedésével, mellyel a kis lapot az egyházzész minden egyes tagjához igyekszik eljuttatni és pedig teljesen díjtalan is, ha valamely egyházzsztag a költségek fedezésére szükséges néhány fillér áldozatot sem akarja, vagy nem tudja megtéríteni, mert a főcél az, hogy a biblia, szöszék, a lelkipásztor üzenete minden, még a legszegényebb egyházzsztaghoz is eljusson s lelki kapcsolatot létesítsen a szöszék s a gyülekezet minden tagja közt.

Az üzenetek üzenetét akarja e kis lap bevinni még a legtávolabb eső, legszegényebb, legelfoglaltabb egyházzsztag otthonába is: Jézus te éretted is született, te éretted is szenvedett, meghalt, hogy megváltson, feltámadt, hogy üdvösségre vezéreljen.

Ha van, ha lehet oly egyházzszrészi tag, aki nem tud, vagy nem akar, talán soha, a templomi istentiszteleti közösségben résztvenni, a lelkipásztor lelkiileg megáll annak családja körében s az „Üzenet” útján tolmácsolja Jézus szavait, a vigasztalás, lelkiépítés, a hit, remény s szeretet ígeit.

Az „Üzenet” célja a hívek összetartozásával az egyházzszrészeknek egy nagy gyülekezetté tömörítése, hiszen több, mint 10,000 lelket számlál, s az élet lenyűgöző gondjai, sőt a gonoszság, a bűn szétszóró hatásával szemben, a kívánatos centripetális, templomhoz, evangéliumhoz, Istenhez kapcsoló erő legyen.

A nyilastelepi templom körül új földet, új eget akar teremteni s a szebb, boldogabb magyar jövődöt elkészíteni!

Azonban kis kezdetből ily nagy dolgot kihozni: Isten műve! Mert sem az, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem a növekedést Isten adja. Amidőn tehát a Debreceni Protestáns Lap részéről atyafiságos szeretettel, a legszívélyesebben üdvözljük kis laptársunkat megindulása kezdetén, kívánjuk: adjon Isten sikert, áldást, bő aratást az „Üzenet”-

nek, erőt, egészséget a lap ügybuzgó szerkesztőjének s munkatársának.

Megemlítjük még, hogy a közlöny címlapja a nyilastelepi csinos templomot ábrázolja, amint abból egy galamb repül ki, szájában olajjaggal vive az üzenetet. A címlap Fekete László nyilastelepi tanító rajza után készült s az ő nemesen egyszerű ízlését s rajzművészeti készségét igazolja.

Öntudatos hit. Káté a református egyházba belépni óhajtok számára, valamint a gyülekezeti hitvédelem céljaira. Összeállította: Dr. Révész Imre volt debreceni lelkipásztor, egyetemi ny. r. tanár. Második, javított kiadás. Debrecen, 1937. Ára 30 fill.

Ez a régi hiánytpótló, ismét nagyon szükségessé vált 75 oldalas káté méltó nemcsak a második kiadásra, hanem az új kiadások egész sorozatára. Aki ismeri a káté első kiadását, az tudja, hogy miért van szükség a második, a tizedik kiadásra, az tudja, hogy a református keresztyén hitgazságoknak azt a minimumát, ami ebben a füzetben foglaltatik, tudnia kellene minden öntudatos református keresztyén embernek. De sajnos, hányan nem tudják, hányan elfelejtették — sokszor egyetemet végzett református híveink is — hitvallásos könyveink tartalmát és magyarázatát. Örvendetes jelenség, hogy amikor kátémagyarázat egyre kevesebb-kevesebb hangzik el templomainkban, megjelenik ez a kis hitvédő füzet és a Biblia meg a tudomány fegyvereit kezébe adja az egyszerűbb hívőnek is. Jó segédeszköz, vagy vezérfonal biblia-árusok, diakónusok, diakonisszák, bibliakörvezetők, ifjúsági egyesületi munkások, tanítók, sőt lelkipásztorok számára is, mert világos kérdései és kristálytisza feleletei tele vannak tanulsággal, megvilágosító és sugalló erővel. A Biblia mellett nagyon alkalmas konfirmációi ajándék is.

A második kiadás — szerző nyolc esztendei tapasztalata és tanulása következtében — mind formailag, mind tartalmilag tökéletesebb, főként egyszerűbb és világosabb, mint az első. Az új függelék, amelyben „Az úgynevezett faji vallásosság”-ról beszél, szerzőnk — amint maga mondja a második kiadás előszavában — azért csatolta hozzá, „mert az ott tárgyalt kérdés időszerűsége megdöbbentően nagy és — mintha csak szántszándékkal zárna be előtte szemét-fület egyházunk közvéleménye!” — Ebben a fejezetben a keresztyéniséget fenyegető legújabb tévelygésről igyekszik felvilágosítani a lelkeket.

Röviden szólva: a gyülekezeti munkában nélkülözhetetlen.

A füzet olcsó ára (30 fillér!) lehetővé teszi a tömeges terjesztést. Megrendelhető: Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatánál, Debrecen, Böszörményi-út 6. szám alatt.

Nagy Dezső.

„István király.” A Kálvin Könyvtárban legújabbban megjelent „István király” című füzet a magyar reformátusság legilletékesebb tényezőinek állásfoglalását mutatja meg István király történelmi értékelése szempontjából. Dr. Ravasz László így foglalja össze a róla való értékelést: „Mi, akiket Isten átvetett a reformáció oroszlanvermein és tüzeskemencéin, mi valljuk mindenkinél jobban István király örök tanítását: magyarnak szent nemzetté kell válnia. Dr. Révész Imre egyetemi

tanár tanulmánya nagyszabású történelmi keretbe állítja be István király személyét: „Az ő keresztyén-sége a legmagasabbrendű keresztyén istenfélelem és krisztuskövetés volt, amelyet annak a kornak Isten színe előtt megrendülő és megújódásra sóvárgó római katolikus lelkisége egyáltalán kitermelhetett... István király minékünk, református magyaroknak nemcsak magyarságunkban, de reformátusságunkban is ajándékozónk és jóltevőnk.“ Farkas István püspök bevezetőt írt a füzethez. „A nagy király mindenkor egyet akart — írja a püspök —, hogy harcoljunk a pogányság ellen.“

Ez a füzet a tiszta magyar református gondolat világos szempontjait mutatja meg, érdekes mindenki számára. A magyar társadalom lelki egységéhez jelentős segítséggel járul hozzá. Ára 30 fillér.

A Kálvin Könyvtár másik füzetét Szabó Lajos írta. Címe: „Se országod, se hazád.“ Romániában élő magyarok közötti utazását írja le. Az érdekes füzet ára 30 fillér. Megrendelhető mindkettő a Sylvester Nyomda Rt.-nél, Budapest, XIV., Hermina-út 37.

Hastings utolsó kötete, a hatodik jelenik meg még karácsony előtt *Ravasz László* püspök iránytadó bevezető tanulmányával „A gyermekistentisztelet és a vasárnapi iskola“ kérdéséről. A *Budapesti Református Vallásoktató Testület (Budapest, IX., Kálvin-tér 8)* kiadásában megjelenő munkának ára füzve 3-20 pengő, egészvásznon kötésben 4-60 pengő. Theologusok, segédlelkészek, vasárnapi iskolai tanítók a fűzött példányt 2-40 pengőért rendelhetik meg.

Büdszentmihályi Reformátusok Lapja, mint a büdszentmihályi református egyház gyülekezeti értesítője jelent meg. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Büdszentmihály, Kálvin-utca 7. sz. Református Lelkészi Hivatal. Ezt a gyülekezeti értesítőt az egyház teherviselő tagjai ingyen kapják. A lapot a büdszentmihályi református egyházi élet elevenebbé tétele, az egyháztagek hitének erősítése, a vallás-erkölcsi élet nemesítése céljából irdította. A gyülekezeti laphoz gratulálunk. Legyen áldás a munkán és a munkásokon.

A Biblia nőalakjai. Ezzel a címmel jelenik meg karácsonyra Debreceni István temesvári lelkész könyve, mely első kötete egy kétkötetes munkának s az Újszövetség nőalakjait bibliamagyarázatokban ismerteti. A mű az egyre jobban fellendülő asszonykörü és leánykörü munkában segédeszközül készült és egy egész munkaévi anyagot foglal magában: 31 nőalakról 34 bibliamagyarázatot. A 10 ives mű tartalma a következő: Mária. Mária a templomban. Mária Kánában. Mária Magdolna. Mártha. Mária, a Mártha testvére. Mária a Jakab anyja. Péter napa. Salomé, a Zaebedeus fiak anyja. A bűnös nő. A samariai asszony. A kananeai asszony. A meggörbült nő. Jairus leánya. A vérfolyásos asszony. Salóme, Heródiás leánya. Heródiás. A szegény özvegy asszony. A házasságtörő nő. Pilátus felesége. Jeruzsálem leányai. Safira. Lídia. Tábita. Jeruzsálemi Mária. Rhódé. Priscilla. Római Mária. Drusilla. Fébe. Lois. Eunika. Evódia⁷ és Sintiché. A könyv előfizetési ára 2 P 50 fillér. Könyvárusi forgalomban 3 P lesz. Előfizetéseket lapunk szerkesztősége is elfogad. A művészi címlappal díszített, szépkiállítású könyv karácsonyi ajándéknak nagyon alkalmas.

Hírek az egyházmegyékből

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Vásárosnamény nagy ünnepe. (Makláró Károly püspök felszentelte az új templomot.) November 21-én, vasárnap reggel zászlódíszbe öltözött Vásárosnamény nagyközség, a beregiek székhelye. Már a kora reggeli órákban szokatlan kocsi- és szekérszörgés jelezte, hogy az egész vidék nagy érdeklődéssel és hatalmas tömegekben vesz részt a reformátusok új templomának és új orgonájának felszentelési ünnepén.

Az állami iskola előtt virágba öltözött diszkapu körül gyülekezett a százakra menő közönség. Imponáló látványt nyújtott a bajtársi egyesület, a levente-egyesület, a tűzoltóság, továbbá az ugornya-gergelyi leventék küldöttségeinek sorfala. A diszkapu alatt palástos lelkészek serege állott a szitáló ködben. 1/2 10 órakor érkezett meg autón várva-várt Püspökünk feleségével együtt, Nánássy Andor v. országgyűlési képviselő családjának és Futó András püspöki titkárnak kíséretében. A vásárosnaményi járás nevében Dr. Boér Endre főszolgabíró, az egyházközség nevében a helybeli lelképásztor: Kelemen Gyula esperes köszöntötte, kinek válasza után a beregi lelkésznek nevében Kelemen Gyuláné nyújtott át a főtiszteletű Asszonynak egy hatalmas fehér virágcsokrot. A magas vendégek Dr. Streicher Andor alispánnal, Dr. Boér Endre főszolgabíróval együtt a lelkészlakra vonultak.

A templom előtti téren, ezrekre menő közönség feje felett 10 órakor megkondult a harang, melynek végeztével 25 palástos lelkész kíséretében megjelent a templomajtónál Makláró Károly püspök s a szabad ég alatt felzendült az ősi zsoltár: A Sionnak hegyén Úristen, Tied a dicséret!... Felemelő, ünnepi pillanatot volt, a meghatottság könnyeket csalt a szemekbe. A püspök Isten segítségül hívásával nyitotta meg a bezárt ajtót s megkezdődött az ünnepi istentisztelet.

A gyülekezeti ének elhangzása s a kollégiumi Kántus megragadó éneke után Török Tibor tanítóképzőintézeti igazgató közvetlen, szívből fakadó imája csendült bele a hatalmas méretű, puritán egyszerűségével áhitatra indító új templomba s szállt fel ezer ember szívéből Istenhez. Ennyi lélek lehetett benn, a vágyakozó hívek nagy része nem juthatott be. A bontakozó áhitatot szárba szökkenettette az Árokháty Béla művészi játéka alatt felzendülő orgona s elmélyítette Dr. Janka Sándor egyházmegyei tanácsbíró, kir. közjegyző könnyeket fakasztó, páratlan szép szólóéneke. Az istentisztelet középpontja Makláró Károly püspök bűnbánatra indító, megrázó erejű igehirdetése volt, aki Ámós 7. r. 8—9. versek és Máté 21. r. 12—13. versek alapján beszélt Isten mérőzsinórjáról, amellyel megméri minden templomépítő gyülekezetet és minden gyülekezetben minden ember. Felszentelő imája s szívet simogató áldása után felzokogott a Gályarabok éneke a Kántus ajakán, hogy aztán Molnár Zoltán hajdúhadházi lelképásztor vegye át a szót, aki az ünnepi alkalomhoz illő, öntudatra serkentő beszéd mellett vette fel a református egyház kebelébe a templomépítés egyik vállalkozóját és

4600
2660
4111
1400

egyik munkását. A Himnusz és gyülekezeti közös ének zárta be a gazdag lelki ajándékokat nyújtó ünnepi szertartást.

Az esperesi hivatalban kezdetét vette a tisztelegő küldöttségek fogadása. A római katolikus egyház, az evangélikus egyház, az izraelita egyház, a községi előljáróság, a felsőszabolcsi egyházmegye, a középszabolcsi egyházmegye, a nagykarolyi egyházmegye, a beregi egyházmegye lelkészei, a beregi egyházmegye tanítói, a beregi egyházmegye presbitereinek hatalmas csoportja, a helybeli ipartestület, a helybeli polgári és állami iskola tantestülete és végül a helybeli leányegyesület küldöttsége fejezték ki ragaszkodó mély tiszteletüket a szeretett püspök előtt. Makláró Károly püspök minden küldöttségnek külön adott eszméltető, gondolatokban gazdag választ — minden válasz egy-egy gyöngyszem volt.

Már félkettőre járt az idő, amikor megkezdődött a közebed, amelynek 200 résztvevője volt. A rendelkezésre álló terem itt is szűknek bizonyult. Három felköszöntő hangzott el. Makláró Károly püspök főméltóságú vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzóra, Kelemen Gyula beregi esperes, helybeli lelkész Makláró Károly püspökre, Nánássy Andor v. országgyűlési képviselő a vásárosnaményi presbitériumra és gyülekezetre üritette poharát. A Dr. Tomcsányi Vilmos Pál országgyűlési képviselőnél tett szívélyes látogatás után Makláró Károly püspök és kísérete, az alkonyati órákban eltávoztak Vásárosnaményből.

A délután ötórán kezdett tartott vallásos-estélyen ismét zsúfolásig megtelt az új templom. Molnár Zoltán biblíamagyarázata után Árokháty Béla csodálatot és áhítatot keltő, művészi orgonajátéka, a Kántus hatásos énekszámait tették változatossá a műsort. Dr. Nagy Sándor vallásos-estély rövid, érdekes előadást tartott az orgona szerepéről. Az estély leghatásosabb száma Dr. Máthé Béláné úrasszony szavalata volt, aki páratlan előadói művészetével nyugtázta le a lelkeket. Igen szép volt Nyíró József III. éves theológus szólóéneke is. A kivétel nagy ünnephez méltóan gazdag lelki élményekkel távozott a gyülekezet.

Az „Apolló” mozgószínház termében este 8 órakor vette kezdetét az ünnepi hangverseny. Kelemen Gyula esperes megnyitóját után szebbnél-szebb művészi számok következtek. A Kántus bizonyosságot tett róla, hogy méltó országos hírnevéhez. Szigethy Gyula zenetanár vezénylete mellett tudásának legjavát adta s a felzúgó tapsorkán mellett állandóan fokozta azt a nagyrabecsülést és szeretetet, amely a Kántus tagjait megérkezése első percétől körülvette. Mindvégig derűs hangulatban tartotta a közönséget Dr. Nagy Sándor felolvasása. Kelemen Ica VII. o. gimnáziumi tanuló nagy hatást ért el komoly szavallatával, úgyszintén Szabó Dániel III. é. theológus is. Rendkívül ügyesen konferált Ábrahám Antal IV. é. theológus, akét szünni nem akaró taps fogadott vig-szavallatának megkezdése előtt. Nagy hatást ért el. Török Tibor igazgató szubjektív érzésekkel átszótt bezáró beszéde szép és megható volt.

A közönség soraiban ott láthattuk vallásfekezeti különbség nélkül Vásárosnamény és vidéke társadalmának minden számottevő tagját, kik egy művészi élményekben gazdag este emlékével távoztak.

Az ifjúság a reggeli órákig maradt együtt vidám hangulatban.

Vásárosnamény ünnepe az egész északkeleti magyarságnak nagy ünnepe volt, mert a felszentelt új templommal egy hatalmas védőbástyát állított a magyar nemzeti lélek számára a trianoni határ mentén. Mi áldást kérünk azokra, akik ennek létrehozásán emberfeletti munkával fáradoztak s megköszönjük Istennek ezt a drága szép napot!...

Román László.

BIHARÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

Érmelléki lelkészi kör értekezlete. November 7-én tartotta az érmelléki lelkészi kör szokásos őszi értekezletét Nagylétán, melyen a köri lelkészek és tanítók gyűltek össze az 1937—38. évi missziói munkaprogram összeállítására. Kimondotta az értekezlet, hogy a lelkészi kör minden egyházában gyülekezeti napokat rendeznek, melyen egy tanító az ifjúsági, egy tanítónő pedig a leányegyesületi tagok számára tartanak előadásokat, a gyülekezeti vallásos estéken pedig a köri lelkészek egyike igehirdetéssel, másika szabad-előadással vesz részt. Az első gyülekezeti napot december 12-én Kismarján rendezik.

Értékes előadásokban tárgyalta le az értekezlet a lelkészi szociális munka, az e. m.-i lelkésznek egyesülete stb. kérdéseket is.

Álmosdi presbitéri konferencia. November 14-én rendezte meg az álmosdi gyülekezet az érmelléki lelkészi kör presbitéri konferenciáját az egész egyházmegye lelkészi karának, több gyülekezet tanítóinak gondnokainak részvételével. A presbitéri értekezleten mint előadók Szabó Imre ORPSz főtitkár, budapesti esperes, Dr. Vasady Béla ORLE főtitkár és Dr. Nánássy Andor a középszabolcsi egyházmegye gondnoka jelentek meg. Szabó Imre a délelőtti istentiszteleten igehirdetéssel, a presbitéri konferencián a szövetség elnökségének üdvözlését tolmácsoló szavaival ragadta magával és építette a lelkeket. Dr. Nánássy Andor a ma presbitériére váró feladatokról, Dr. Vasady Béla a keresztyén világgyűlések és a magyar presbitéri címen tartottak igen értékes előadásokat. A mély nyomokat hagyó értekezlet Székelyhídy Béla esperes zárószavaival fejeződött be. Délben az álmosdi presbitérium közebedet adott a vendégek tiszteletére, a délutáni istentiszteletet Nagy Márton újlétai református lelkész vezette.

Bagaméri harangavatás. November 28-án avatta fel és helyezte el díszes temploma tornyába a bagaméri gyülekezet a néhai Fogarasi Gyula egyháztág által hagyományozott tizmázsás hatalmas harangját. — A virágerdővel borított érekolosszust Székelyhídy Béla esperes áldotta és szentelte meg, míg a harang felhúzása után tartott istentiszteleten a helyi lelkész imája után Dr. Vasady Béla ORLE főtitkár, egyetemi tanár tartotta meg nagy hatással igehirdetését. Az istentisztelet után az egész gyülekezet a temetőbe zárandokolt néhai Fogarasi Gyula díszes sírhelyéhez, hol Székelyhídy Béla esperes kegyeletes szavakban emlékezett meg Fogarasi Gyuláról, majd a hálás egyház, dal és ifjúsági egyesületek nevében koszorúkkal borították el a nemes hagyományozó sírhalmát.

Berettyószentmártoni templomszentelés. Dec. 5-én tartotta a berettyószentmártoni református gyülekezet 16,000 P költséggel renovált és megbővített temploma — úrvacsoraosztással egybekötött — felszentelési ünnepségét, a kör lelkészeinek, tanítóinak részvételével. Megjelent az ünnepségen Dr. Molnár Imre országgyűlési képviselő, e. m.-i tanácsbíró, Dr. Fráter László ny. alispán, Dr. Vasady Béla ORLE főtitkár, egyetemi tanár és Solyosi József mikepércsi lelkész. A felszentelő imát Molnár Vince darvasi lelkész mondta, míg az Igét a bihariak nagy reménye és ékessége, Dr. Vasady Béla hirdette. Az úrvacsorai ágendai szolgálatot Andó Ferenc csökmői lelkész végezte. A délutáni istentiszteleten Hegedűs Kálmán nagykereki lelkész szolgált. Délben közebb volt a vendégek tiszteletére.

Székelyhídy Béla esperes betegsége. Résztvevő lélekkel értesültünk Székelyhídy Béla bihar-érmelléki esperes betegségről, melynek gyógyítása végett egyik budapesti kórházban tartózkodik, hisszük azonban, hogy kemény fizikuma megbirkózik a súlyos kórral és mihamar gyógyultán tér vissza örhélyére.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Gyülekezeti napokat tartottunk egyházmegyénk több egyházközségében az ősz folyamán. Ezeknek a gyülekezeti napoknak célja az, hogy az egyházmegye vezetősége, a belmissziói előadó és amikor csak lehetséges, az esperes is a gyülekezeti élet minden tagozatát megvizsgálja s így ilyenkor, amikor már a gyülekezeti munka minden téren megkezdődik, ennek életéről áttekinthető keresztmetszetet nyerjen. Ezért találkozik a gyülekezeti nap vezetője mindenütt a presbitériummal, a leventefiússággal, a leánygye-sület tagjaival, a tanítókkal s magával az egész gyülekezettel is.

Gáborján, Józsa, Hencida, Hajdúsámson, Sár-rétudvari, Hosszúpályi, Kaba, Báránd, Bakonszeg voltak azok a gyülekezetek, ahol eddig gyülekezeti napokat tartottunk. A mindenütt egy teljes napot kitevő program megmozgatta az egész gyülekezetet és annak minden tagozatára áldásosan hatott. Este mindenütt szép vallásos-ünnepély zárta be a napi programot.

A gyülekezeti napok vezetését mindenütt *viléz Úry* Ferenc belmissziói előadó végezte, Sár-rétudvari-ban, Hosszúpályiban, Kabán és Bárádon *Dr. Szász* Imre esperes és felesége is megjelent. Az esperes előadásokat tartott, *Dr. Szász* Imréné, az esperes neje pedig az esti vallásos-ünnepélyeken működött közre szép énekszámával.

A gyülekezeti napok munkáját áldásosnak látjuk már most is, éppen ezért kívánatos, hogy egyházmegyénkben, de más egyházmegyékben is, ez a kezdet folytatódjék és a gyülekezeti napok tartása menjen át a gyakorlatba.

Dr. Kertész Endre egyházmegyei ügyészünk már hosszú hetek óta betegen fekszik a belgyógyászati klinikán. Kérjük a minden gyógyulásnak Urát, hogy erősítse és gyógyítsa meg és vezesse őt vissza minél előbb közibénk.

Új segédlelkészi állást tudtunk betölteni ennek az évnek az őszén. A hosszúpályi gyülekezet segédlelkészt kapott. Jelenleg *Kulcsár* Lajos atyánkfia szolgál ott nagy odaadással és hűséggel s segít a gyüle-

kezet pásztorának ebben a szép, nagy gyülekezetben való sáfarkodásában. Minden remény megvan rá, hogy erre a segédlelkészi állásra a Konvent útján államsegélyt is fogunk kapni. A gyülekezetben és a nagy tanvavidéken a két munkaerővel Istennek tetsző, áldásos munka folyik.

Reformációi emléknapp Berettyóújfaluban. A reformáció emléknappját október 31-ét ez évben is nagy lelki buzgósággal ünnepelte meg a berettyóújfalui gyülekezet a nap estéjén a templomban tartott emlékünnepe keretében. A műsor kiemelkedő száma Dr. Farkas Pál püspöki másodlelkész beszéde volt, aki Krisztus öröksége a református egyházban címmel tartott mélyenszántó és nagy figyelemmel hallgatott előadást.

Theologus bajtársak vallásos-estélye Berettyóújfaluban. A Debreceni Egyetem Bocskai B. E. Bethlen Vezértörzséhez tartozó theologus ifjak ez évben is felkeresték a berettyóújfalui gyülekezetet vallásos-estély tartása céljából. A november hó 14-én este a templomban rendezett bensőséges és színvonalas ünnepélyen közreműködtek: Bittó Zoltán és Juhász Sándor III. éves, vitéz Mártha Béla és Rápolti László I. éves theologusok.

Nőszövetségi szeretetvendégség Berettyóújfaluban. A berettyóújfalui egyházban munkálkodó református nőszövetség igen szép tanujelét adta Isten országára építésére való elhivatottságának, annak a szeretetvendégségnek a megrendezésével, amely advent első vasárnapján este folyt le a református polgári leányiskola tornacsarnokában. A hatalmas helyiség szűknek bizonyult a résztvenni szándékozók teljes egészében való befogadására, a lelket építő komoly műsor, mely a teát megelőzően és azt követően gyönyörködtette és építette a résztvevőket, mely hatást gyakorolt és még inkább a nőszövetség munkája felé irányította a gyülekezet figyelmét. A szeretetvendégség mintegy 250 P tisztajövedelmét a nőszövetség a szeretet ünnepe alkalmából a szegények felruházására fordítja.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A Felsőszabolcsi Lelkészi és Tanítói Énekkar Demecserben jólsikerült kultürestélyt rendezett. Kiss Lajos esperes megnyitója után Görömbey Péter nagykállói v. esperes tartott érdekes és tudós előadást Demecser és vidéke történetéből. Pethő Károly gyulaházi lelkész verseiből adott elő nagyhatással. Az előadások között az énekkar művészi számai szórakoztatták a nagyszámú közönséget.

A berkeszi gyülekezet mintegy 2500 P költséggel megújította régi templomát. A megújított templomot szeptember 12-én szentelte fel Kiss Lajos esperes. A költségek összegyűjtése Varga Dezső lelkész érdeme.

Az anarcsi református egyház 8000 P költséggel új tanítói lakást és iskolát építtetett. Az egyháztagek lelkesen végezték az építkezés körül a kézi- és igás-munkát. Az egész gyülekezet örömnappja volt, amikor Kiss Lajos esperes az új épületet rendeltetésének ünnepélyesen átadta. Az építkezés végrehajtásában Onda Sándor lelkész és az anarcsi presbitérium fáradhatatlanul buzgólkodott.

Lelkészeiktatás Kisvarsányon. A kisvarsányi gyülekezetben október 10-én iktatta be Kiss Lajos esperes Bertalan Zoltánt, aki egyhangú meghívás

4000
2800
1400

útján került a gyülekezet élére. Az egyház tagjai meleg ünneplésben részesítették fiatal lelkipásztorkat, akinek működése elé nagy reménységgel tekintenek.

A tuzséri református egyház ifjú lelkészének, Pethő Gyulának a buzgólkodására új tantermet építtetett, mintegy 6000 P költséggel, amelyet Kiss Lajos esperes november 28-án ünnepélyes keretek között adott át rendeltetésének. Ugyanakkor az Igét Pethő Károly gyulaházai lelkész hirdette.

A dombrádi gyülekezetben eleven élet folyik Porzolt Ferenc lelkész vezetése mellett. Buzgó munkálkodásának eredménye, hogy impozáns temploma mellett ott áll most már szép és modern parókhája is, amelyet a gyülekezet áldozatkészsége 20,000 P költséggel emelt. A parókhiaszentelést Kiss Lajos esperes végezte október 17-én s ugyanakkor adta át a gyülekezet lelkésze az újonnan épített tizedik tantermet is rendeltetésének. A tanterem felépítése kb. 5000 P-be került s mivel a szomszédos tanteremmel összenyitható, alkalmas kultúrház céljaira is.

Evangelizáló hét Kisvárdán. A kisvárdai gyülekezet Sebestyén Jenő lelkipásztor és Dr. Osváth Pál vezetése mellett október 25—31. között tartotta szokásos őszi evangelizáló hetét általános érdeklődés mellett. Előadók voltak: Dr. Soós Béla egyetemi m. tanár, Kiss Lajos esperes, Csákö Gyula ev. lelkész, Porzolt Ferenc, Papp Kálmán Jenő, Főnyad Dezső, Ignéczy Sándor lelkipásztorok. A bibliamagyarázatot Sebestyén Jenő, Hankóczy József, Kiss Gyula, Kuli János, Jeney László és Nagy Jenő lelkipásztorok tartották. Az estélyek szükséges voltát és áldott hatását igazolta az a tény, hogy azokon a gyülekezet tagjai, sőt vidékiek is, folyton növekvő számban vettek részt.

Ifjúsági konferencia Felsőszabolcsban. A felsőszabolcsi egyházmegye minden évben körzeti ifjúsági konferenciát szokott tartani, hogy az ifjúság lelki-gondozásának nagyobb lendületet adjon. A mostani konferenciák nyolc körzetben november 24—dec. 1. napjain tartattak Kiss Lajos esperes, Papp Kálmán Jenő egyházm. ifjúsági lelkész, Kovács Péter KIE földműves-titkár és Garay Miklós diakónus vezetése mellett. A gyülekezetek mindenütt meleg szeretettel fogadták a konferencia résztvevőit, akik a lelkészek és tanítók vezetése mellett jelentek meg. Ünnepléses istentisztelet, alkalomszerű előadások, énekverseny és beszámoló az előző évi munkáról töltötték ki az egyes napok sorrendjét, melyet műsoros estély rekesztett be.

HEVESNAGYKUNSÁGI EGYHÁZMEGYE.

Választások az egyházmegyében. A Medgyasszay Gyula kunmadarasi lelkipásztor nyugalmabonulásával megüresedett tanácsbírói tisztségre Szombathy István karcagi lelkipásztor választott meg egyhangúlag. Dr. Végh Sándor kunhegyesi ügyvéd, e. m. világi főjegyző és tanácsbíró elhalálozásával megüresedett világi főjegyzői tisztségre Vadai Ferenc kisújszállási ny. gimnáziumi igazgató, e. m. tanácsbíró, számvevőszéki elnök választott meg egyhangúlag. A Dr. Végh Sándor halálával és Bihary István tanügyi tanácsos, kir. tanfelügyelő távozásával és lemondásával megüresedett világi tanácsbírói tisztségekre az egyházközségek bizalma Dr. Szen-

tesí Tóth Kálmán ny. karcagi polgármester, karcagi egyház főgondnokát és Mészáros Lajos m. kir. gazdasági főtanácsost, a mezőtúri egyház főgondnokát emelte. A Vargha Zoltán lelkészi főjegyzővé történt választásával megüresedett e. m. lelkészi jegyzői tisztséget Tóth Dezső tiszakürti lelkipásztor nyerte el. Minden választás egyhangúlag történt.

Lelkészköri választások. Az Egyházmegyei Lelkészegylet karcag-tiszafüredi körének elnökévé Medgyasszay Gyula ny. kunmadarasi lelkipásztor örökébe Török Vince karcagi lelkipásztor, tanácsbíró választott meg. A központi lelkészkör elnöke Bucsay László kisújszállási lelkipásztor, jegyzője: F. Tóth Sándor kuncsorbai lelkipásztor lett. Megválasztottak lelkészkörönként ifjúsági munkavezetőkül: Bucsay László kisújszállási (központi), Szokody Gyula tiszainokai (tiszazugi), Szilágyi Árpád (karcagi), Nagy Károly tizzaszalóki lelkipásztor (kunhegyesi lelkészkör).

Missziói bizottsági gyűlés. Az Egyházmegyei Missziói Bizottság 1937 december 3-án tartotta az Egyházmegyei Elnökség elnöklete alatt Szolnokon missziói értekezletét, melyen a missziói élet munkaprogramja tárgyalatott le.

Derzstomaj-újszentgyörgyi iskolatemplom felszentelése. December 19-én szenteli fel a derzstomaj-újszentgyörgyi iskolatemplomot Gaál István esperes Maklár Károly püspök képviselőjében és megbízásából.

Kunhegyesi lelkipásztorválasztás. A kunhegyesi egyház lelkipásztorává Bán István bojti lelkipásztor, egyházkerületi tanácsbíró választott meg Magyar Bertalan debreceni vallásoktató-lelkésszel szemben. Miután a választás ellen felebbezés nem adatott be, az jogerőre emelkedett. Bán István lelkipásztort január 16-án iktatja be tisztségebe Gaál István esperes.

Nemes István tiszaderzsi igazgató ünneplése. November 14-én meleg, megható ünnepségben részesítette a tiszaderzsi református egyház kiváló igazgatótanítóját: Nemes Istvánt 25. éves szolgálata alkalmából. A templomban presbitéri diszközgyűlés keretében Tóth János t. ü. b. elnök, az esperes képviselőjében átnyújtotta Maklár Károly püspök elismerőlevelét. Szilassy László főgondnok, e. m. tanácsbíró a presbitérium, Lossonczy István képviselő a gyülekezet, a község, Apostol Gábor kisújszállási tanító, az Egyházmegyei Tanítóegyesület, Szappanos Károly lelkipásztor a tiszaderzsi szülők, Vargha Gyula abádi igazgató a környékbéli tanítók, Turai Kálmán tiszaderzsi tanító pedig a kartársai nevében köszöntötték az ünnepeltet. A hatalmas és meleg ünnepségen résztvett Breznay Mihály főszolgabíró, e. m. világi jegyző is.

A kunhegyesi lelkészi kör Németh Vince tiszaroffi lelkipásztor elnökletével 1937 november 9-én Abádszalók-Tizzaszalókon tartotta gyűlését, melyen tárgyalta Vargha Zoltán e. m. főjegyző előadásában a stólamegváltás kérdését. Elfogadta előadónak a temetési stólamegváltásra vonatkozó azon tervét és javaslatát, hogy a legutóbbi 10 év átlaga alapján kiszámított temetések számaért fizetne egyház pénztára évi meghatározott összeget, ami díjlevélbe vétetnék be. Ez akként állapították meg, hogy minden temetésért járna egyháztól az imás temetésekért helyben addig is fizetett összeg s így imás temetése-

kért temetők semmit sem fizetnének. Prédikációs temetés kívánása esetében az ilyen szertartásokért helyben szokásos összeg és az imás temetés különbözetét fizetnék a gyászoló felek.

Foglalkozott körü értekezlet az iskolai tankönyvek az egyházi énekeskönyvek és nyomtatványok drágaságával és kéri ezek árának mérséklését. Nagy helyesléssel fogadta elnöknek az énekeskönyvek árának olcsóbbtételével kapcsolatos azon indítványát, hogy forduljunk kérelemmel illetékes felsőbb hatóságainkhoz egy kottanélküli, egészen olcsó árú zsoltárkiadás iránt. S amire leginkább szükség volna: a leghasználatosabb énekeinket magában foglaló „*énekeskönyvkivonat*” iránt. Ebbe az elemi iskolában tanult énekeket lehetne felvenni a halottas énekekkel együtt. S természetesen kotta nélkül egyszerű, olcsó füzet formában kiadni. Mérhettelenül nagy fontossága volna és nagy hasznát lehetne venni a tanyai istentiszteleteken, hova magával vinné megfelelő számban az ott szolgálatot végző lelkipásztor s a hívek között kiosztva, képessé tehetné a tanyai, vagy más szórványban végzett istentiszteleten megjelenőket az éneklés közös áhitatában való cselekvő részvételre. De ugyanilyen nagy hasznát látnánk a katonai és leventeistentiszteleteken, melyeken ha kiosztatnánk e füzetek, megszűnnék az a szomorú látvány, hogy az éneklésben „holt tömeg” csak hallgatni kényszerül, ha valami nagyon ismert éneknek az első versén kívül mást kell énekelni. S szolgálná temetéseinken (hova mindenki könnyen vihetné zsebében) annak kívánatos gyakorlását, hogy maga a gyászoló gyülekezet énekeljen. Ilyen kivonatos éneklés bevált használatát láthatjuk a köztünk élő evangélikus testvéreink számára tartani szokott missziói istentiszteleteken. Miért ne követnénk a jónak megismert példát?

Végül a körzeti ifjúsági munkavezető lelkipásztor választotta meg körü értekezlet.

Ifjúsági nap és körzeti ifjúsági konferencia Abádszalókon. Kovács Péter orsz. földműves ifjúsági titkár s a kíséretében lévő Garai Miklós diakónus-testvér november 8-án a helybeli ifjúsággal foglalkozott, megkapó előadásokban vázolván előttük a KIE-munka célkitűzéseit és áldásait. Másnap Kenderes, Kunhegyes, Tiszaroff, Tiszabura, Tiszadzs, Abád és Szalók református ifjúságának kiküldöttjeit és vezetőit hívta egybe a szalóki gyülekezet körzeti konferenciára, melyet templomi istentisztelet vezetett be. A szent szolgálatot Csánky Benjámín kenderesi lelkipásztor végezte mélyen ható igehirdetéssel. A konferencián Kovács Péter, Garai Miklós és Vecsery János kunhegyesi segédlelkész, ifjúsági vezető tartottak tartalmas előadásokat s a kunhegyesi ifjak kedveskedtek néhány ügyes műsor-szám előadásával.

A Tiszazug ébredezik. Még nem is olyan régen, rossz híreről volt nevezetes ország-világ előtt a Tiszazug, annyival inkább örömmel adjuk hírül, hogy az elmúlt néhány hét alatt két templomot szenteltek fel a Tiszazugban s két másik gyülekezet pedig régi temploma jubileumát ülte nagy boldogan.

Október 24-én a kunszentmártoni kisdud gyház szentelte fel remekbe készült új templomát, melyet szinte kizárólag hitből tett lehetővé Benkő Viktor s részben elődje, Barcza József lelkészek fáradságot valóban nem ismerő lelkesedése. A templomszente-

lést Makláró Károly püspök végezte, a szinte teljes számban katolikus nagy községben nagy hatással és erővel téve bizonyosságot a hit erejéről az élet bizonytalan tengerén is. Megjelent azon Gál István esperes vezetésével a környék 24 lelkésze is, valamint hosszú volna felsorolni a nagyrészt róm. kath. világi s vármegyei előkelőségek megjelenését is.

De mondhatatlanul megható volt november 14-én az alig száz lelket számláló csépai fiókegyház új, takaros kis templomának felszentelési ünnepélye is. Ezt a templomot valóban a semmiből, hozzá még nem is lelkész, hanem Dr. Gonda Sándor állatorvos hozta létre, Isten kegyelmén kívül Dr. Rácz Albert törökszentmiklósi közjegyző s tanácsbíró személyes áldozatából és Gál István esperes a legnagyobb erőfeszítésre is képes akarateréből. Gál István végezte a templomszentelést, a rossz idő ellenére is nagy ünneplő közönség jelenlétében. Aminthogy, csakúgy, mint a kunszentmártoniak templománál, a környékbeli rendezettebb viszonyok közötti ősi egyházak tagjai a templomépítés költségeinek fedezéséből is derekasan kivették részüket, kivált a tiszasasiak.

Ismét egy hét múlva pedig — november 21-én — a tiszainokaiak ünnepelték nagy örömezzel templomuk építésének 150 éves évfordulóját, mégpedig nem a szokott bankettezés s bálozás, hanem missziói nap keretében. Délelőtt Gál István prédikált, délután a férfiaknak Gál Lajos tiszaföldvári lelkész, a nőknek Fogaras Ilona SDG titkár tartott előadást, este pedig templomi ünnepélyen Okos Gyula ókészei lelkész beszélt a multnak a jövő felé irányuló köteles jeladásáról. Törtelen ugaron első szántás volt ez a nap, Szokody Gyula evangéliumi és fiatalos lelkesedésének szép sikerű kivetítése, amely napot az Isten biznnyal maradandó sikerrel is megáldotta.

December 5-én pedig a tiszakürti gyülekezet ünnepelte ötvenéves templomát elsőben is akként, hogy 26 egyháztag 3000 pengőt adott össze Tóth Dezső lelkész egyetlen kéré szavára s ez összegből megépült az impozáns vaskerítés a templom elé, a templomkertet pedig Ungváry József műkertészete parkírozta s a templom állandó kivilágításáról gondoskodás is sikerült az ötven évvel ezelőtti atyák emlékéhez mindenképpen méltó áldozatkészségből. — Az ünnepségen ismét csak a fáradhatatlan esperes, Gál István volt az igehirdető, a missziói nap délutánján Szokody Gyula tiszainokai lelkész és Gál Jusztina törökszentmiklósi tanítónő, este pedig Komlóssy Gábor mezőtúri lelkész, immár széles körben ismert ékesszólásával és végül a gyülekezet szülöttje, Dr. Tóth Áron pesterzsébeti lelkész. Az egész nap programja olyan tömeget vonzott kitaróan egész napon át, hogy a kürti templom falai ennél több embert talán még soha nem is láttak.

Íme a Tiszazug ünnepi hetei azt a meglátást gyökerezették meg, hogy Isten megszegyeníti a kishitűeket s tétovázókat: van talaja az evangéliumnak az Úr e helyen is.

Tiszakürt.

Tóth László.

Orgonaavatás Dévaványán. A dévaványai református templom hosszú hónapokig tartó gondos munkával átalakított orgonáját november 7-én avatták fel lélekemelő ünnepség keretében. Nagy várakozás előzte meg az átalakított orgona megszólalását s az

4000
2600
2100
1400

orgona az avatási ünnepségen a legigényesebb várakozást is kielégítette. A kitünő hozzáértés, a lelkiismeretes műgond a technika legmodernebb eszközeinek felhasználásával valóban a vármegye lemodernebb és legszebb hangú orgonájához juttatta községünket. Örömmel könyvelhetjük el, hogy Dévaványa ezen a vasárnapon egy nagy művészi értékkel lett gazdagabb.

Az orgonaavatási ünnepély Bán Mihály kántor harmonium-játékával vette kezdetét. Weber: C-dur Preludium-át adta elő nagy felkészültséggel. Utána Dr. ikafalvi Farkas Béla lelkész mondta el a felavató imát, majd Szabó Gyula tiszaföldvári kántor, egyházmegyei orgonaszakértő, akinek felügyelete és irányítása mellett készült az orgona, mutatta be az újjáalakított orgonát a gyülekezetnek. Kántor Elek: Allegroja, Stacke István: Andante religiosoja, Geissler: Fugája és P. Piel: Postludiuma került bemutatásra. Az orgona nagyszerű szerkezete remekül érvényesítette úgy az előadott művek szépségeit, mint az előadó Szabó Gyula művészi magasságokba törő orgonálási képességét. Művészi hangszeren igazi művész nyújtott sokáig emlékezetes élményt az áhítatos gyülekezetnek.

A jószívű adakozások nem voltak hiábavalók.

Dr. Tóth Bagi József.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Apagy község közönsége 1937 december hó 12-én, az 1914—18. évi világháborúban elesett hősök emléktáblájának leleplezése alkalmából hazafias ünnepélyt rendezett. Délelőtt 10 órakor istentisztelet volt a református templomban, amelyen ünnepi beszédet tartott BIRTHA JÓZSEF lelkész.

Istentisztelet után történt a református iskola falába elhelyezett, BIRTHA JÓZSEF és neje által adományozott *Emléktábla* leleplezése, amelyen az ünnepi beszédet Dr. Nánássy Imre, a kerület országgyűlési képviselője tartotta. Az emléktáblát gondozás és megörzés végett vitéz ELEKES GÁBOR nyug. ezredes adta át a református egyház gondnokságának.

KIE zászlóavatás és körzeti ifjúsági konferencia Ibrányban. Az ibrányi református KIE november hó 28-án avatta fel közadakozásból vett zászlóját. — A zászlóavatással kapcsolatban körzeti ifjúsági és leánykonferencia volt, melyen a környékbeli gyülekezetekből mintegy 200 ifjú és leány vett részt. A délelőtti istentiszteleten Dobos Károly konventi ifjúsági lelkész hirdette az Igét. A zászlót Porzolt István esperes áldotta meg. Szondy István helybeli lelkész ismertette utána az 1931-ben alakult egyesület történetét és felolvasta az adakozók névsorát. Közébed után volt megtartva a konferencia külön a fiúk és külön a leányok számára. A fiúk konferenciáján Dobos Károly ifjúsági lelkész és Oláh Károly paszabi lelkész tartottak előadást; a leányokén pedig FÓRIS MÁRIA nyíregyházi missziós testvér és Farkas Miklós helybeli segédlelkész. A konferenciák végeztével a szomszéd gyülekezetek ifjai meggazdagodott szívvel, gyalog tértek haza faluikba.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

Lelkészköri összejövetelt tartott a nagykárolyi egyházmegyei lelkészegyesület szamoszegyi lelkési köre november 25-én Nagydoboson. A délelőtti templomi istentiszteleten Orbán Elek ilki lelképásztor végezte az ígehirdetői szolgálatot. A templomi gyülekezet

részére ezután Boross Mihály vitkai lelképásztor, egyházmegyei belmissziói előadó tartott előadást: „Miért van szükség belmisszióra?” címen, majd FÓRIS LAJOS esperes szólott a gyülekezethez az egyháztalálkozó jogairól és kötelességeiről. Istentisztelet után egy-egy tanteremben külön összejövetel tartott a nők és férfiak részére. A nők részére tartott összejövetelen FÓRIS LAJOSNÉ tartott beszédet a reverzális kérdéséről, Tóth Jenő olcsvai lelképásztor pedig a „Nők szerepe az egyház szeretetmunkáiban” címen tartott előadást. Az összejövetelt Boross Mihályné imája fejezte be.

A férfiak részére tartott összejövetelen az ifjúsági munka szükségességéről FÓRIS LAJOS esperes tartott előadást. Az összejövetelt Kelemen Ferenc olcsvaapáti segédlelkész imája rekesztette be.

A lelkészköri összejövetel tagjait Peleskey Sándor helybeli lelképásztor, egyházmegyei lelkészegyesületi elnök látta vendégül.

G Y Á S Z R O V A T

Kriston Antalné szül. *gesztelyi Nagy Ilona*, a gemzei református lelképásztor felesége, áldásos, nemes életének 43. évében, rövid, de súlyos szenvedés után november hó 21-én nemes lelkét visszaadta Teremtőjének. Porrészeit a gemzei sírkertben helyezték örök nyugalomra.

Nagy Lajos a nyíregyházi református egyház segédlelkésze november hó 24-én, súlyos szenvedés után, a debreceni sebészeti klinikán visszaadta lelkét Teremtőjének. — A súlyos veszteség megrendített bennünket, mert hűséges és állhatatos pástort veszítettünk, ki munkabíráásával, egyenes és őszinte jellemével, a hitünkhöz való ragaszkodásával, valamint kifoghatatlan jóságos szívével mindenkit magához tudott kapcsolni. Aki kért tőle, az ő nála mindig kapott s aki zörgetett, annak mindig megnyitott. Jósága kincseit mind szétosztogatta, magának nem tartott meg semmit. Feledhetetlen szolgálatait és csodálatosan megkapó egyéniségének hatalmát nem fogjuk felejteni soha. — Temetése Nyíregyházán volt a református templomból.

málai László Gyula nyug. református igazgató-tanító, a felsőszabolcsi református tanítóegyesület 27 éven át volt elnöke, Szabolcs vármegye törvényhatóságának 25 éven át volt tagja stb., áldásokban gazdag életének 78. évében, háromévi kínos szenvedésében a zúgolódástól, csüggedéstől megőrzött tiszta lelkét visszaadta mindnyájunk Atyjának. Földi részeit Szabolcsbákán helyezték örök nyugalomra.

Vele egy kiváló magyar tanító szállott a sirba. Annak a nagy mozgalomnak, mely a tanítóságot igazságtalanul elnyomott, méltánytalan helyzetéből az őt megillető s nemzetnevelő munkájukkal méltán kiérdemelt piederstálra helyezte, László Gyula volt egyik jelentős vezéralakja. Szűkebb munkamezején is vezérszerep jutott reá. Előbb a felső- és középszabolcsi nagy egyházmegye, majd ennek szétválása után, a felsőszabolcsi református egyházmegye tanítóságának volt 27 éven át elnöke és ezen megbízatásában nemcsak az általános tanítói

érdekeket szolgálta teljes szívével, de megértő lelke magáévá tette az egyesek bajait is és mindenütt mindenkinek elismerésével szolgálta a megismert igazságot. Szabolcs vármegye törvényhatóságának is sokat szereplő választott tagja volt egy negyedszázadon át. Mindenütt ott volt, ahol komoly és munkás egyéniségre volt szükség! De szívvel-lélekkel ott volt övéi, családja körében is. Gyermekéből is a magyar hazának nevelt sáfárokat. Emléke tovább fog élni munkáiban s az őt becsülni tudó emberi lelkekben.

Vitéz Nagy László

karcagi ny. ref. tanító életének 59., nyugalombavonulásának 13. évében, 1937 dec 7-én elhunyt. Egyházközségében 16 évig hűséggel, odaadó buzgalommal tanította és nevelte a kisgyermekeket. Temetése folyó hó 9-én volt Karcagon a templomban tartott imádsággal.

Áldott legyen emlékezetük!

K Ü L Ö N F É L É K

Kormányzói kihallgatás. Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója, nov. 11-én kihallgatáson fogadta Gaál István esperest, mint a hevesnagykunsági református egyházmegye új vezetőjét és az egyházmegye ügyeiről kért számolót.

Az Országos Református Zsinat ülése december 7-én nyílt meg a budapesti központi székházban, amelyen az egyházi törvényeket módosító több fontos javaslatot tárgyaltak. Elnöki megnyitót Dr. Balogh Jenő nyug. miniszter s egyházkerületi főgondnok mondott. Hangoztatta, hogy forrongó időkben, amikor ragályosan terjed a hitetlenség, amikor egyes államokban a nyílt istentagadás tombol és a modern pogányság jelenségei is mutatkoznak, a magyar ember szilárd hittel tekint vissza azokra az évekre, melyekben Isten ezt a népet védelmébe vette. Majd üdvözlő és bátorító üzenetet küldött az elnöki székéből azoknak a magyar református hittestvéreinknek, akik a trianoni béke következtében erre az állásukra nem küldhetek képviselőket. Majd sor került a Dr. Baltazar Dezső halálával megüresedett lelkészelnöki széknek a betöltésére. Titkos szavazás útján az összes beadott 82 szavazattal Dr. Ravasz László dunamelléki püspök választott meg, aki székfoglalójában hangsúlyozta, hogy a Szentírás alapján megáll, a törvényt megtartja, a hagyományokat és szokásokat ápolja. Szeretné előre vinni azt a legszentebb ügyet, amelyért él és hal: a magyar református egyház isteni misszióját. A Zsinat új világi jegyzőjévé Jékely Árpály Lajos leánygimnáziumi igazgatót, a kiváló költőt választotta meg.

Szent-Györgyi Albert szegedi egyetemi professzort a szegedi református egyházközség tagját a Nobel-díjjal tüntették ki. A kitüntetett professzor a budapesti református főgimnáziumban nevelkedett s mint egykori kis vasárnapi iskolás gyermek, már kora ifjúságában megismerte Isten Igéjét, s ma is vallja, mint jó református tudós, hogy minden tudományának kezdete és vége: az Úr felelme!

Dr. Boér Károlyné, lelkipásztor özvegyét és **F. Kovács Kálmán** debreceni igazgató-tanítót az Országos Gárdonyi Társaság irodalmi munkásságuk elismeréséül rendes tagokká választotta.

Füleki Kovács Zoltán okleveles református lelkésznek, a volt m. kir. honvédség emléklappal ellátott táborigazgatójának — aki a volt cs. és Kir. 68. gyalogezrednél mint egyévi önkéntes fegyveres csapatszolgálatot is teljesített — a m. kir. Honvédelmi Miniszter Úr a főlelkészi (századosi) rendfokozatot adományozta.

Ady Endre édesanyja meghalt. Özy. Ady Lőrincné Pásztor Mária, Ady Endre és Dr. Ady Lajos, volt debreceni kir. tankerületi főigazgató édesanyja nyolcvanéves korában Budapesten, templombanemelt alkalmával az utcán összeesett és meghalt.

Templomaink. A Debreceni Protestáns Lap elhatározta, hogy 1938 januártól kezdve fényképfelvételekkel templomok ismertetését közli. Az ismertetést a debreceni Nagytemplommal kezdi és folytatja tovább a beérkezési sorrendjében. Kívánatos volna, ha lelkipásztoraink templomuk jólsikerült felvételeit és rövid leírását beküldnék. (A beküldött fényképekről klisé készítettünk, amelyért négyzetcentiméterenként 6 fillér, tehát pl. egy 6×9 cm. nagyságú képért 3 P 24 fill. térítendő meg a lapnak.) Az ismertetés legfeljebb egy-egy oldal terjedelmű lehet. Hisszük, hogy új rovatunk bevezetése szíves fogadtatásra talál s kérjük a jó felvételeket és leírásokat.

Jókai szobra a megszállott Komáromban. November 28-án lélekemelő szép ünnepély keretében leplezték le a megszállott Komáromban Jókai Mór ércszobrát. Az ünnepélyen nemcsak Komárom egész magyar társadalma, de a felvidéki városok népes küldöttségei, a csonka hazából is sokan résztvettek. Az ünnepély szónokának, Dr. Jankovich Marcellnak költői szépségekben gazdag s hazafias érzéstől áthatott beszéde alatt mindenki megérezte, hogy emberi és politikai törvények a lélek elé nem emelhetnek gátat, az egész magyarság ott volt lélekben Jókai szobra körül, hogy meghallgassa a nagy mesemondó örök tanítását, melyet öreghez, férfi korok delén járókhöz, de legfőképpen a magyar ifjúsághoz intéz. A szobrot Dr. Szijj Ferenc vette át a Jókai Kultúr- és Múzeum Egylet nevében. Ez után a koszorúk elhelyezése következett. A köztársaság miniszterelnökének, Komárom városának, a magyar konzulnak koszorúja után Dr. Jókay-Ihász Miklós gazd. főtanácsos a Jókai-család nevében, Dr. Horváth Endre a pápai Jókai Kör és az ősi Alma Mater nevében helyezett koszorút a szobor talapzatára: „A szív legmélyebb, szavakban ki nem fejezhető érzelmeivel.” Ezután a különböző városok, egyesületek, számszerint mintegy hetvenen hódoltak koszorúelhelyezés-sel Jókai emlékének.

HIVATALOS ÉRTESETÉS

KIVONAT

a Tiszántúli református egyházkerület Debrecenben, 1937 október hó 27. és 28. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

43. sz. Olvastatott a Diakoniaügyi Bizottság előadójának jelentése.

Határozati javaslat:

„7. Egyházkerületi közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul a diakónusképző vizsgálat szép eredményét. Esperesek útján ismételt felhívja egyházközségeink figyelmét ama régebbi határozatára, hogy képesített diakónusainkat munkába állítván, munkaerejüket egyházunk javára gyümölcsötetni méltóztassanak. Együttal tisztelettel megkeresi a debreceni Kollégium és református középiskolák, valamint az egyházkerület területén lévő középiskolák intézőtanácsait, hogy a jövőben megüresedő eljárói, vagy más altiszti állásokra elsősorban diakónusokat alkalmazzanak, megkeresvén a diakónusképzőintézet igazgatóságát, hogy ezen állásokra van-e ajánlkozó, mivel egyházunk lelki életére igen kívánatos lenne, hogy minden viszonylatban az ilyen hivatásra nevelt végzett diakónusok lássák el úgy az ifjúsággal, mint a közönséggel érintkezést tevékenységi körükben.“

Elfogadtatott.

Kolozsváry Kiss László,
e. ker. főjegyzőhelyettes.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5631—1937. szám.

KÖRLEVÉL

a légvédelmi és légoltalmi gyakorlatok tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 11.659—1937. eln. ü. o. szám alatt kelt leiratára a tervezett légvédelmi és légoltalmi gyakorlatokkal kapcsolatban felhívom valamennyi iskola igazgatóját, hogy a légvédelmi és légoltalmi gyakorlatok napján a tanítást oly időben fejezzék be, hogy a tanulók az iskolából idejében hazaérkezessenek, illetőleg a gyakorlat idejében még az

4000
2610
111
1400

iskolában legyenek, hogy így a tanulóiifjúság az utcai forgalmat korlátozó rendszabályok idején már, illetve még ne legyen az után.

Együttal utasítom valamennyi iskola igazgatóját, hogy ilyen napokon kb. 30 pernyi tartamú légvédelmi és légoltalmi tárgyú tájékoztató előadást tartassanak valamennyi gyermek részére. A szóbanforgó előadás anyagának vázlatát az Országos Légvédelmi Parancsnokság közvetlenül küldi meg az intézeteknek.

Debrecen, 1937. nov. 29.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5738—1937. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű egyházmegyei bíróságokhoz.

Az Egyetemes Konvent zsinatelőkészítő-bizottságának felkérésére felhívom az egyházmegyei bíróságok figyelmét arra, hogy az egyházi VI. tc. 47. § A. c) pontja szerinti büntetés alkalmazása esetén a nyugdíjigény felőli határozathozatal az ítélet lényeges alkotó része s ennek hiánya utólag csak új bírósági ülésen pótolható. E határozat meghozatalára az a tapasztalat adott alkalmat, hogy az egyházmegyei és egyházkerületi bíróságok az azon helyről való elmozdításra ítelt egyházi tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjigényének megállapítására vonatkozólag igen sokszor nem hoznak határozatot s emiatt a viselt hivatalból az azon helyről való elmozdításra ítelt egyházi tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjigénye nem bírálható el.

Debrecen, 1937. december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5742—1937. szám.

KÖRLEVÉL

a hadivonatkozású muzeális tárgyak értékesítése tárgyában.

A m. kir. honvédelmi miniszter úr tudomást szerzett arról, hogy állami felügyelet alá nem tartozó egyes vidéki iskolák a hadivonatkozású tárgyak hadtörténelmi, illetve muzeális értékét nem méltányolják oly módon, amint azt dicső katonai hagyományaink megkívánják. Az említett muzeális tárgyak hadtörténelmi értéke fel nem ismerésének tudható be az a több alkalommal előfordult eset, hogy állami felügyelet alá nem tartozó egyes vidéki iskolák csere vagy eladás útján sok olyan hadtörténelmi vonatkozású muzeális tárgyat juttattak magángyűjtők kezébe, amelyek egyrészt tekintélyes értéket képviselnek, másrészt pedig — miután sorsuk a magángyűjtők kezében bizonytalanra válik — az ország számára csaknem elveszettek tekintetűek. Így a hadivonatkozású értékeink lassanként és könnyen kikerülhetnek a külföldre és ezáltal katonai hagyományaink ápolása terén — tárgyi vonatkozásban — pótolhatatlan veszteségek keletkeznek. Amidőn a hadivonatkozású muzeális anyag nagyobb megbecsülésére és az elkallódástól való megmentésére az érdekeltek figyelmét felhívom, egyúttal elrendelem, hogy valahányszor az iskolák csere vagy eladás útján hadivonatkozású muzeális tárgyakat óhajtanak értékesíteni, előbb a m. kir. Hadimúzeummal lépjenek érintkezésbe, hogy a Hadimúzeum nem tart-e igényt a kérdéses tárgyra. Ettől függetlenül kérem, hogy az iskolák nem helyi jelentőségű — 1715 utáni — hadtörténelmi anyagát megfelelő ellenérték fejében a m. kir. Hadimúzeumnak felajánlani szíveskedjenek.

Debrecen, 1937. december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5764—1937. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes urakhoz, közép- és középtokú tanintézetek tekintetes igazgatóságaihoz.

Hivatkozással a Debreceni Protestáns Lap folyó évi 2. számában 231—1937. sz. a. közzétett körvelemre, ismételt felhívom a nagytiszteletű esperes urakat s valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóját, hogy az egyházkerületi közgyűlésnek levéltári ügyben

hozott 278—1936. sz. határozatában foglaltakat végrehajtani és erről hivatalomhoz legkésőbb folyó évi december hó 31-ig jelentést tenni szíveskedjenek.

Debrecen, 1937. december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5765—1937. szám.

KÖRLEVÉL

az egyházi választók névjegyzékébe való felvételek tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés 51—1937. sz. határozata alapján nyomatékosan felhívom a kebelbeli egyházak figyelmét arra, hogy az egyházi választók névjegyzékébe csak azt kell felvenni, aki az egyházi törvényben megszabott feltételeknek mindenben megfelel; tehát azt, akinél bármelyik kellék hiányzik, ki kell hagyni arra való tekintet nélkül, hogy ugyanazon kellékhány fennforgása mellett a régi egyházi törvény szerint a névjegyzékbe már felvett, vagy ama törvénynek megfelelően felveendő lett volna.

Debrecen, 1937. december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5766—1937. szám.

KÖRLEVÉL

az egyházi adóhátralékok telekkönyvi bekebelezése tárgyában.

Felhívom a kebelbeli egyházközségek figyelmét a m. kir. pénzügyminiszter úrnak 118,725—1934. VII. A. sz. a. kiadott rendeletére, mely szerint „az egyházi adók hátralékait egyénenként a község köteles nyilvántartani s a KKHÓ 81. §-ának 2. bekezdése 1. pontja értelmében a községnek kötelessége a behajtásra kimutatott ilyen hátralékoknak telekkönyvi bekebelezése iránt a szükséges intézkedéseknek a megtétele“.

Debrecen, 1937. december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5767—1937. szám.

KÖRLEVÉL

a haszonélvezett birtokok adójának előírása tárgyában.

Tudomásulvétel céljából közlöm, hogy a vértessaljai egyházmegyének azon kérelmére, hogy az Egyetemes Konvent hatálytalanítsa 269—1935. sz. határozatát, melynek értelmében, ha az adókövető hatóságok a behivatalnokok által haszonélvezett birtokok adóját nem az egyházközségre, hanem a haszonélvező hivatalnokokra vetik ki — ez ellen az eljárás ellen egészen a Közigazgatási Bíróság jogorvoslattal éljenek — Egyetemes Konvent akként határozott, hogy méltányolja a felhozott indokokat és 269—1935. sz. határozatának módosításával nem teszi feltétlen kötelességgé a szóbanlévő esetekben a jogorvoslattal való élést. Kívánatosnak tartja azonban, hogy félreértések elkerülése végett az egyházközségek mégis csak azt kérjék, hogy minden, az egyházközség tulajdonában lévő ingatlan után az egyházközség nevére írassék elő az adó, de külön-külön cím alatt, az ingatlan haszonélvezőjének megjelölésével. (Pl. református egyházközség, lelkeszi javadalom stb.)

Debrecen, 1937. december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5769—1937. szám.

KÖRLEVÉL

segédlelkési szolgálatok tárgyában.

Tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából közlöm a nagytiszteletű esperes és lelkipásztor urakkal az Egyetemes Konvent 316—1937. jkvi sz. határozatát, amely konkrét esetből kifolyólag megállapítja, hogy a 240—1930. jegyzőkönyvi sz. határozatának 2. pontja semmiképpen sem értelmezhető úgy, hogy az állás nélküli segédlelkészek lakóhelyükön ha fizetésük nincsen, az illetékes püspök tudta és

felhatalmazása nélkül segédlelkési szolgálatot végezhetnek, mivel ez az E. T. II. tc. 92., illetve 93. §-aiba ütköznék.

Egyházkerületi közgyűlésünk ezt a határozatot a kebelbeli egyházak lelkészeivel közli azzal, hogy amelyik lelkész segédlelkési szolgálatot püspöki kirendelés nélkül igénybevesz, fegyelmi vétséget követ el, ennélfogva bírósági eljárás alá vonandó.

Debrecen, 1937 december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5771—1937. szám.

KÖRLEVÉL

kereszteléseknek a születési hely lelkészeivel közlése tárgyában.

A középszabolcsi egyházmegye általános rendelkezést kért a tekintetben, hogy a lelkészek a másutt született, de általuk megkeresztelt gyermek megkereszteléséről a gyermek születési helyén szolgáló lelkészeket értesíteni kötelesek legyenek.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nyilvántartás szempontjából nagyon helyesnek és szükségesnek tartja ezt s azért elkötelezi az egyházkerület minden lelkési hivatalát, hogy a gyermekek megkeresztelésének tényét egy kizárólag egyházi célokat szolgáló anyakönyvi bejegyzési másolat kiadása útján a gyermek születési helyén szolgáló lelképásztort értesítse, az a lelképásztor pedig az értesítést iktatókönyvébe bevezesse, a keresztelés tényét pedig külön jegyzékben nyilvántartsa.

Debrecen, 1937 december 3.

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5890—1937. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli esperes és lelkész urakhoz.

Az Egyetemes Konvent 1937 május 4. napján 138—1937. szám alatt hozott határozatával utasította és felhatalmazta az országos református lelkési nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet végrehajtóbizottságát, hogy a IX. tc. életbeléptetésével kapcsolatos előmunkálatokat haladék nélkül kezdje meg s az Egyetemes Konvent utólagos jóváhagyásának fenntartásával saját hatáskörében mindazokat a rendelkezéseket kiadja, amelyek a IX. tc. életbeléptetéséhez szükségesek.

A törvény életbeléptetésének elengedhetetlen feltétele a tagok javadalma valóságos értékének a IX. tc. 32. §-a utolsó bekezdése alapján való megállapítása.

A bizottság a nyert felhatalmazás alapján a javadalmak megállapításának rendjét akképpen szabályozta, hogy az érdekeltekhez kérdőívet bocsátott ki s ennek kitöltésére őket felhívta és kötelezte.

Ezzel kapcsolatban elrendelem a következőket:

1. A kérdőíveket, amelyet kitöltve minden lelkész folyó évi december 15-ig köteles kiállítani és az espereshez beküldeni, az esperes urak hozzám az „Útmutatás”-ban közölt ellátás után legkésőbb 1938 január 15-ig összegyűjtve terjesszék fel.

2. Feljogosítom az esperes urakat arra, hogy a bevallást idejére nem teljesítő, vagy azt hiányosan kiállító, vagy fel nem szerelt bevallásokat adó lelkészek terhére tetszésük szerinti eljárással — saját hatáskörükben — az „Útmutatásban” előírt bevallásnak a rendelt időre betérjesztését biztosítsák.

Debrecen, 1937 december 12.

Atyafiságos szeretettel:

Makláró Károly,
püspök.

A tiszántúli egyházkerület Középiszkolai Vallástanárképesítő Bizottságától.

5900—1937. szám.

HIRDETMÉNY

a legközelebbi vallástanári vizsgára vonatkozólag.

A Tiszántúli református egyházkerület püspökének, mint a Vallástanárképesítő Bizottság elnökének megbízásából

tudatom a vallástanári vizsgálat után érdeklődőkkel az alábbiakat:

a) A legközelebbi vallástanárképesítő vizsgálat Debrecenben, a második lelkészképesítő vizsgálat után 1938 február 21. és következő napjain fog tartatni és pedig a zárthelyi írásbeli vizsga február 21-én d. e. 9 órakor a Kollégium dísztermében, a próbatanítás február 22-én, szükség esetén 23-án d. e. a református gimnáziumban (illetve amennyiben női jelentkező is lesz, a Dóczy-intézet leánygimnáziumában), a tanterv szerinti vallástanítási órán, a szóbeli vizsgálat február 22-én, szükség esetén 23-án a Kollégium kistanácstermében d. u. 3 órai kezdettel.

b) A vizsgálatra vonatkozó tájékoztató iránt a vizsgálat előadóhoz (Dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor, Debrecen, Kollégium) kell fordulni.

c) A vizsgálat iránti kérvény a tájékoztatóban megjelölt mellékletekkel felszerelten a tiszántúli református egyházkerület püspökéhez címezve 1938 január 10-ig küldendő be Debrecenbe. A kérvényhez mellékelni kell a feladóvevényt, amely szerint a jelölt a 60 P vizsgálati díjat és a 6 P bizonyítvány díjat a tiszántúli református egyházkerület pénztárába (Debrecen, Kollégium) az összeg rendelkezésére megjelölésével beküldötte. A díjak befizetése nélkül az Egyetemes Konvent 126—1932. sz. határozata értelmében senki vizsgálatra nem bocsátható.

d) Vizsgálatra állani kívánó jelöltek közülök pontos címüket is, hogy a próbatanítás tárgya velük 1938 január 20-ig közölhető legyen, viszont a jelöltek tartoznak kidolgozott próbatanítást három gépirásos példányban, mindhárom külön-külön felkemény (karton) borítékban január 31-én déli 12 óráig ajánlott levélben a vizsgálat előadóhoz megküldeni.

e) A vizsgálatra állani szándékozók személyesen jelentkezzenek február 21-én reggel 1/9 órakor a Kollégium kistanácstermében a vizsgálat előadójánál, aki a részletes vizsgabeosztást közölni fogja a jelöltekkel.

f) A jelölteknek előregondolkodhatás céljából emlékeztetőbe hozzuk, hogy az oklevélre az újabb bélyegilletéki szabályzat értelmében 10 P-s okmánybélyeg ragasztandó.

Debrecen, 1937 december 2.

Elnöki megbízásból:

Dr. Csikesz Sándor,
egyetemi professzor,
a vallástanárképesítő-
bizottság előadója.

Pályázati hirdetések

A hajdúnánási református gimnáziumban egy nyugdíjazás folytán megüresedett *menyiség-nyelvi-fizika rendes tanár* az 1937—38. iskolai év hátralevő idejére helyettes tanárral töltesse be a törvényes illetmények utalásával. Református vallású pályázók szabályszerűen felszerelt kérvényeket 1938 január 10-ig küldjék be az iskola igazgatósághoz. Cserkészisztek, valamint a gyorsírást tanítására, esetleg a képzés megszerzésére vállalkozók előnyben részesülnek. A megválasztandó tanár állását azonnal köteles elfoglalni. *Somogyi Pál* lelkész, az ig. tanács elnöke.

A magyarhorogói református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet egy *kántortanítói* állásra. Javadalom díjlevélszerinti természetbeni lakás, a központi illetmény Hivatal útján a törvényes járandóság, 100 P stólaváltság és a községtől a gazdasági irányú továbbképző iskola vezetéséért tiszteletdíj (116 P). Kötelessége a presbitérium által kijelölt osztályok vezetése, jelenben III—VI. osztályok, gazdasági továbbképző iskola vezetése, kántori teendő végzése, lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése szöszéken is, vasárnapi iskola, ifjúsági egyesület vezetése, minden belmissziói munkában segédkezés, presbitériumi jegyzői munka végzése. A pályázat 1937. év december 23-ig a magyarhorogói református lelkési hivatalhoz adandó be. (U. p. Körösszakál, Bihar m.) Énekpróba 1937 december 23-án d. e. 10 órakor. A pályázóknak a megjelenés kötelező. A megválasztott kántor az állást 1938. év január 1-én foglalja el, de ez év karácsonyán a kántori teendőket már végezni köteles minden díjazás nélkül. A meghirdetett kántortanítói állás a folyó tanévben csak ideiglenes helyetteséssel lesz betöltve. Magyarhorog, 1937 november 14. Református Egyház Presbitériuma.

4000
2600
1100
1400

Ösödi református egyház pályázatot hirdet a második számú *férfitanítói* állásra. Fizetés: 80%-os helyi hozzájárulás, államsegély, lakás. Kötelessége: a presbitérium által rábízott osztály, vagy osztályok és vasárnapi iskola vezetése, kántorhelyettesítés, belmissziói és népművelési közreműködés. Válaszbélyeggel felszerelt kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap alatt adandók be a lelkészi hivatalhoz. A választás a kultuszminisztérium megerősítésével válik jogerőssé.

Az **Országos Református Szeretetszövetség** pályázatot hirdet olyan munkálatra, amely a Szeretetszövetség megszervezésére, a gyülekezeti fiókok létesítésére, a taggyűjtés módozataira, a tagdíjak beszedésére s más kapcsolatos kérdésekre nézve ad tervezetet és gyakorlati gondolatokat. A pályázat a szükséges felhívások, hirdetések, rölapok szövegével, gyűjtőívek, beszédesi lapok mintájával ellátva adandó be. Jutalomdíj 50 P. A géppel vagy olvashatóan irt művek 1938 január 1-ig adandók be az Országos Református Szeretetszövetség központi irodájába: Budapest, XIV., Stefánia-út 29.

Evangélikus. Kaptuk a következő levelet:

Nagytitiszteletű Szerkesztő Úr!

Immár 30 esztendőből két decénium óta vagyok a Szatmár megyében egyedülálló evangélikus egyházközség lelkésze; mely hosszú idő alatt sok-sok levélváltásom volt református lelkésztársaimmal. Bőséges alkalmam volt megfigyelni, hogy református kartársaim tekintélyes része nincs tisztában vallásom nevének használatával, amennyiben ilyen címzéseket kaptam és kapok:

„lutheránus” lelkész;
„ágostai” lelkész;
„ágostai lutheránus” lelkész;
„ágostai evangélikus” lelkész;
„ev. hitv.” lelkész;
„evangélikus lutheránus” lelkész;
„ágostai evangélikus lutheránus” lelkész;
„ág. ev. ref.” lelkész.

Nem célok ezen téves címzések okának keresése, hanem arra kérem nagytitiszteletű Szerkesztő urat, hogy nb. lapjában méltóztatnék felhívni a lelkészkedő papság figyelmét arra, hogy már régebben (az időpontra momentán nem emlékszem) a két protestáns egyház legfőbb vezetői, az illetékes minisztérium bevonásával megállapodtak vallásunk nevének hivatalos használatában, kimondván, hogy az eddigi „hely. hitv. ev. ref.” és „ev. ref.” helyett ezután csak „református”; míg a lutheránusok pedig a teljes címük — „ágostai hitvallású evangélikus” — meghagyása mellett, röviden „evangélikus”-nak hívandók.

Szívélyes üdvözlétem nyilvánítása mellett maradok nagytitiszteletű Szerkesztő úrnak hitrokonai köszöntéssel: *Szelényi Endre Aurél* ev. lelkész, tb. esperes, egyházkerületi törvényszéki bíró.

T A R T A L O M:

Uray Sándor: Karácsony vigasztalása.
Dr. Szentpéteri Kun Béla jubileuma.
Kelemen Gyula: A felekezeti tanítók adózása.
Baráth Imre: Esküvői bizonyítvány.
S. Szabó József: A debreceni főiskola kezdeti szervezete és belső élete.
Dr. Nagy Sándor: Szoboszlai Pap István püspök naplójegyzetei.
Jakucs István: A Kollégium története.
Somorjai László: Testnevelés és a Kollégium 400 éves múltja.
Könyvismertetés.
Hírek az egyházmegyékből.
Gyászrovat.
Különfélek.
Hivatalos értesítés. Pályázati hirdetmények. Hirdetések.
Menetrend.

Iskolai év kezdetére

előírással intézeti **paplant, takarót, mairácot** stb. a legolcsóbban és a legjobb minőségben vásárolhat az

Erdélyi Szőnyegházban
Debrecen, Piac-u. 34. sz.
(Volt Hegedüs és Sándor papírúzet helyén.)

ELADÓ egy kitűnő karban levő 10 változatú HARMONIUM

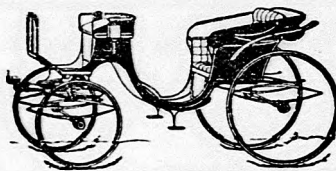
Kisebb templomokban orgona helyett is használható. **Erdélyklódni lehet a debreceni honokkerti református lelkészi hivatalban.**

100-féle cikket vásárolhat, de csak egy helyen fizeti havi részletekben, ha szükségletét

az „UNIO” Központi Hiteliroda
cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

Kocsik
minden alakban

Riesz Henrik
kocsigyár, Debrecen.

Szlezák Ráfael

harangöntőmester

BUDAPEST, Frangepán-utca 80. sz. Saját ház!

Készít: új harangokat, harang vaskoronákat és vasállványokat, repedt harangokat újra átönti legjutányosabb árak s kedvező fizetési feltételek mellett.

Garbolyi református egyház harangja.

Mielőtt harangot rendel, kérjen díjmentes költségvetést!

Eddig szállított harangjaimról igen szép elismerő leveleket kaptam.

Református lelkészek részére
palástot és süveget

legszebb kivitelben, legolcsóbban, kedvező fizetési feltételekkel készíték megrendelésre.

Szénási Sándor férfiszabó, Hódmezővásárhely,
Klauzál-utca 151. szám.

**Földek, házak,
telkek eladása,
vétele, bérlete**

ügyében forduljon bizalommal

DIENES JÓZSEF

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához
Debrecen, Bethlen-utca 21.

**A „Takarékosság”
Kereskedelmi R.-T.**

kötelékébe tartozó **110** cég a mai gazdasági helyzetnek legmegfelelőbb bevásárlási lehetőséget nyújtja, mely

Hitel készpénzáron!

Kényelmes havi részlettörlesztés!

Havonta megújuló állandó továbbvásárlási lehetőség!

A „TAKARÉKOSSÁG” igazoló könyvecskéi és vásárlási utalványai a „Takarékosság” igazgatóságától igényelhetők

Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János. **vasnagykereskedése**
Telefon 20-06. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang”

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde,
harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

*Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!*